

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 14422

FUN ALE MAYNE VEGN

Dore Khaykine

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

דאָרע
כײַקינע
פּוֹן
אלע
מײַנע
וועגן
.

ISBN: ISBN:0-657-14422-3
Barcode/EAN: 9780657144227

Old Cai #: 2444

דאָרע
כִּי־קִינע

פּוֹן
אַלע
כִּוִּינע
וועגן
לידער

פארלאג „סאוועטסקי פיסאטעל“
מאסקווע. 1975

די שטים פון דער באווסטער סאָוועטישער יידישער דיכטערן
דאָרע כניקניע קלינגט פּערציק יאָר אין אלע יידישע פּערזאָדישע
אויסגאבעס אין אונדזער לאַנד. אירע לידער זיינען פול מיט אומרו
און באדאכטקייט. ליבע, מוטערשאפט, מי, פּילאָסאָפּישע באטראכט
טונגען פון לעבן זיינען די הויפט-מאָטיוון פון כניקניעס שאפונג.
געבוירן געוואָרן אין דאָרע כניקניע אין טשערניגאָוו דעם 8 אָק-
טיאבער 1913 יאָר. בייסן בירגערקריג געפינט זי זיך אין א קיעווער
קינדערהיים. מיט דער צייט ענדיקט זי א טעכניקום, ארבעט אין
דער טעקסטיל-אינדוסטריע. שוין לאנגע יאָרן, ווי זי ווינט אין
קיעוו.

דאָס ערשטע ביכל „לידער“ פון דער דיכטערן איז דערשינען
אין קיעוו אין 1938 יאָר. דאָס צווייטע — „לידער און באלאדעס“ —
איז שוין אן אָפּגעדרוקט פארברענט געוואָרן אין לואאוו בייס דער
מילכאָמע. כניקניעס לידער זיינען איבערגעזעצט אין רוסיש און
אוקראיניש.

יעכיעל פאליקמאנטן

געשענקט

ה'תרס"ג
ב' שבט
ירושלים

Digitized by the Internet Archive
in 2013

<http://archive.org/details/nybc214422>

ווען הייבט זיך אָן א ליד

ווייסט, ווען ס'הייבט זיך אָן א ליד?
ס'קען זיך מאכן — נאָך אין וויג.
אַבער גלייך פון ערשטע טריט
הייבט זיך אָן געוויס די ליד.
ווען ס'איז אלץ ארום — „פארוואָס?“
ווען א זין ס'באקומט אן אָס,
צי געוווירע ווען מע ווערט,
אז עס דרייט זיך אונדזער ערד.
ווייסט, ווען ס'הייבט זיך אָן א ליד?
ווען ס'איז ווייס דער סאָד פון צווייט.
ס'מאכט ניט, וואָס ס'איז יענער סאָד
בא דער צייט אונטער דער ראָד,
וואָס די צייט האָט ניט געלאָזט
ניט קיין בוים דאָרט, ניט קיין גראָז.
נאָך ווען הייבט זיך אָן א ליד?
ווען א שניי אין דרויסן שיט
און א פראָסט האָט אפן שויב
אַנגעמאָלט א ראָזע טויב.
און א ליד הייבט אָן זיך אָפט,
ווען דער וואלד זיך גרייט צום שלאָף,
שטייט אין קליידער צונטער־רויט...
ס'הייסט: ס'א שלאָף, און ניט קיין טויט.
נאָך די ליד ווען הייבט זיך אָן?
ווען עס פלאקערט העל די פאָן.

און אין מענגעס טריט — דיין טראַט.
און אן אָנהייב נאָך זי האַט:
ווען ס'האַט עמעצנס א ליד
ביזן האַרצן אָנגעגליט.
ס'הייבט זיך אָן א ליד אין לייד,
ס'הייבט זיך אָן א ליד אין פרייד,
ביז די סאַמע לעצטע טריט
הייבט זיך אַלץ נאָך אָן א ליד.

פון זינט כ'געדענק זיך

פון זינט כ'געדענק זיך — אף א בארג איך גיי...
ווייל דער צופוסנס איז ניט ווייט געבליבן,
איך ווייס שוין, אז דעם בארג כ'וועל ניט באזיגן,
נאָר ס'ווייסט וועל איך ניט בלעבן שטיין
און גיין צום בארגשפיץ אין א רויך פארהילט,
ביז מיינע פיס, מיינ אַטעם וועלן דינען,
ביז ס'וועט מיר אונטערטעניק זיין מיינ זינען,
ביז איך אליין וועל לעבן אין מיינ ליד.

צו שטערן גיי איך, זינט כ'קען זייער ליכט,
כאַטש נעענטער צו זיי כ'בין ניט געוואָרן
פאר אלע מיינע דורכגעלעבטע יאָרן,
נאָר כ'גיי אלציינס, ניט אָפּשטעלן וועט מיר
די ווייט, וואָס האָט קיין אָנהייב און קיין סאָף,
א סוידעספולע און א גרויזאם־שטומע,
און וואָס איך ווייס שוין — כ'וועל צו זיי ניט קומען...
נאָר אז כ'וועל קומען — ס'ווייסט איך האָף.

די וועלט איז שיין אזוי

די וועלט איז שיין אזוי... אפילע זען אין כאַלעם
א שענערע — איז קיינער ניט אימשטאנד.
פארוואָס זשע איז אזוי — דער רויגעז מיטן שאַלעם
ווי כאַסן-קאלע גייען אום באַנאנד...

די וועלט איז שיין אזוי... דעם ווייכן גלאַנץ פון שנייען
ניט אופלעבן עס וועט דעם קינסטלערס האנט.
פארוואָס זשע איז אזוי — אז מענטשן-גליק און ווייען
ווי כאַסן-קאלע גייען אום באַנאנד...

די וועלט איז שיין אזוי... אין גאַלד די וואַלקנס שוועבן,
פון קינדווייז איז דער צויבער מיר באַקאנט.
פארוואָס זשע איז אזוי — דער טויט, דאָס לעבן
ווי כאַסן-קאלע גייען אום באַנאנד...

די וועלט איז שיין אזוי... די שאַ פון מיין געבאַרן
איך ווער ניט מיד צו בענטשן נאַכאנאנד.
כ'פארשטיי די וועלט — כ'האַב גוטע לערער — יאַרן —
דער שאַטן שטענדיק גייט מיט ליכט באַנאנד.

אויב איר ווילט, איך קען איך שווערן

אויב איר ווילט, איך קען איך שווערן:
ס'האבן קיינמאל נאך די שטערן
ניט געלויכטן העל אזוי.
און ס'האט קיינמאל אין באגינען
ניט געבלויט אף גראָזן גרינע
אזא פערלדיקער טוי.

פּרילינג־ציט פון צווייגן ווייכע
האַט צו מיר נאָך ניט געשמייכלט
אַט אזא מין צויבער־צוויט.
שענער הייבט איצט אָן שאַרען,
פּויגלען העכער, שטאַלצער פּליען,
ליבער קלינגט מיר זייער ליד.

גאַלדיקער די בלעטערפאלן
וועבן טעפּיכער און שאַלן
אין א טיפן האַרבסט אין וואַלד.
כוואַליעס זיינען איצטער בלויער,
כ'קען ניט צוקוקן אָן טרויער,
ווען פון הייך א שטערן פאַלט.

וואָס האָב איך אינמיטנדרינען
אַלץ באַנומען בלויער, גרינער,
שענער נאָך, ווי ביז אהער?

מיך פלעגט שיינקייט שטענדיק רעגן,
און אף אלע מיינע וועגן
איז זי מיר געווען באשערט.

פאָשעט — טוי און שטערן־פיבער
איז מיר ווייניקער געבליבן,
ווי אין אָנהייב פון מיין שליאך.
כװיל די וועלט אין הארץ פארהיטן,
מיט איר לעבעדיקן ציטער,
מיט איר קישעפדיקער פראכט!

ווען ס'וואַלט מיין גליק

ווען ס'וואַלט מיין גליק, וואָס כ'האַב געהאַט אין לעבן,
נאָר ניט געוואָסט אפילע, אז ס'איז גליק,
לעבן מיין שטוב אפּסני גענומען שוועבן,
ס'הייסט: אַטאַ בין איך, כ'קער זיך אום צוריק, —

וואַלט איך מיין טיר געעפנט ברייט, ווי ברייטער,
פארגאפט א רעגע כ'וואַלט געבליבן שטיין,
מיט גליק מיט אומגעקערטן א דערפרייטע,
נאָר ניט קיין ווידער גליקלעכע, איך מיין.

ווייל וואָס וואַלט איך איצט טאקע טאָן, אשטייגער,
מיט גליק פון באַרוועס לויפן אף דער גאס?
צי מיט א שטומען, קינדערישן זייגער,
צי מיטן גליק אריין אין ערשטן קלאס?

צי מיטן גליק באנאכט א וויגל וויגן,
און גאָר ניט פילן, ווי עס פליט די צייט?
מיין אומגעקערטן גליק וואַלט איך דעריבער
גענומען און אוועק מיט אים כ'וואַלט ווייט.

און גייענדיק אין בליענדיקן זומער,
צי בלאַנקענדיק אין פינקלענדיקן שניי,
כ'וואַלט יעדערן, וואָס גייט ארום פארומערט,
כ'וואַלט יעדערן, וואָס טראַגט אין אויגן וויי,

צי אינעם הארץ צו פרי א הארבסט א שפעטן,
צי אף די אקסל שווער א זיסן אַל, —
כ'וואַלט זיי צעטיילט מיין גליק, וואָס כ'האַב פארשפעטיקט
אליין צו זיין א גליקלעכע אמאָל.

איך ווייס ניט, ווי ער וואכט

איך ווייס ניט, ווי ער וואכט,
מיין שטרענגער כעזשנפירער.
מיין כעזשן טאָג און נאכט
ער ווערט ניט מיד צו פירן.

ער זעט דעם גלייכגעווייכט
ניט אָנרירן כאַלילע.
געגאנגען ביסטו גיך?
איצט גיי מיט טריט מיט שטילע.

געהאט א טראָפן פרייד
אף דינע וועגן-שטעגן?
איז זאָלן דינע לייד
אויך פונקט אזויפיל וועגן.

די זון האָט דיר געהעלט,
א ווייטע, א געגארטע?
געדענק — ס'איז דאָ א קעלט,
וואָס שטיינער קען צעשפאלטן.

כ'ווייס, יעדער איינער האָט
זיין קאָנטע און זיין כעזשן.
איך וויל ניט זיין באַנקראַט,
ווי וואַרעמקייט אין כעשווען.

די פענצטער כ'עפן אוף,
כ'צעפראל אליין די טירן —
דעם כעזשבנפירער כ'רוף
נאך לאנג מיין כעזשבן פירן.

איך לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם

איך לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם —
איך האלט פון פויגלשן קאָפּשווינדלענדיקן פּלוג.
כ'דערגיי די מאָס פון קנאפּ און פון א גוזמע,
די שווערע גרענעץ פון — ס'איז נאריש, ביז — ס'איז קלוג.

איך לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם,
אז אומבאדינגט די טיפע כאַכמע כ'וועל דערגיין.
איך וויל, ס'זאל שטענדיק ליב מיר זיין דאָס מוזן,
ווייל טאקע — אויב מע מוז, איז דאָך ניט שנייעך — גיין.

איך לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם,
ניט בלויז וואָס אַנבאלאנגט דער גרויסער וועלט ארום.
עס טוט מיר וויי, ווען הארבסט-ציט וועלן גראָזן,
צי ווען אן אלטן בוים א ווינט עס וואלגערט אום.

איך לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם,
אז גאָר מיין הארבסט וועט פּלוצעם דורכגיין מיט א זיט.
כ'ווייל בלויז א מאָס — ניט קנאפּ, און ניט קיין גוזמע.
ניט פרי, ניט שפעט, כאַלילע, — צו דער צייט.

איך לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם.

א זינדיקער כאלעם

א זינדיקער כאלעם — איז גאר ניט קיין זינד.
ס'איז מער ניט — א פאשעטער סימען: ביסט בלינד.
פארגעסט, אז א סיידער איז דא אף דער וועלט —
אף זון און אף שטערן, אף היץ און אף קעלט,
אף רעדן, אף שווייגן, אף טענץ, אף געזאנג,
אף זיצן געארעמט אין סאָד אף א באַנק,
אף לויפן געשווינד, און אף שפאנען געהיט,
אף זיין אָן א קאַפּ, און אף ווערן געניט.
א סיידער אף זינד, און אף צניעס א צניט,
א סיידער אף נאַענט, א סיידער אף ווייט,
א סיידער, וואָס לאָזט זיך ניט רירן פון אָרט,
אף ברעכן אים פעלט דאָס פארקישעפטע וואָרט.
און טוסט אים א ברעך — מיינען מענטשן, ביסט בלינד.
א זינדיקער כאלעם — איז גאר ניט קיין זינד.

איך לעב, און איך טרוים

איך לעב, און איך טרוים, און איך שרייב, און איך אָטעם,
ווייל ס'האָבן פון טויט מיך פארשטעלט
געפאלענע העלדן אין פינצטערע דאָטן,
צעוואָרפענע ערגעץ אין פעלד.

און פליער געוואגטע, אזוי ווי גאסטעלאָ,
טאנקיסטן אין טאנקען פארברענט,
און יינגלעך, און מיידלעך אָן גרויע שינעלן,
מיט דארינקע פלייצקעס און הענט.

כ'פיל: קאַלזמאן כ'וועל לעבן, און טראכטן, און וויסן,
וועט בריען מיין לייב זייער וויי.
...ס'וואָלט ליובע שעווצאָווע געווען אן אקטריסע,
אַלעג וואָלט געדינט אין ארמיי,

זעמנוכאָוס וואָלט ווערן דער גאַלדענער קאַרן
א זיסער און ביטערער אָל.
אוליאנע וואָלט איצט שוין א באַבע געוואָרן —
כ'זע באַבעס גאַר יונגע אמאָל.

ניט זי — מיט די אייניקלעך אנדערע גייען,
מיט גרינגע און זיכערע טריט.
עס האָבן די טרייע, די דרייסטע, אין ווייען
די וועלט פונעם אומקום פארהיט.

ניט ליובע, נאָר אנדערע קומען אַקטיאָרן,
מע דינט — ניט אַלעג — אין ארמיי.
פאר אונדזערע אומרויג-גליקלעכע יאָרן
צושטייער געבראכט האָבן זיי

די ליכטיקע לעבנס דערשטיקטע אין שאכטעס,
פארפייניקט אין פייער און קעלט.
כ'קען לעבן און אַטעמען, טרוימען און טראכטן —
פון טויט האָבן זיי מיך פארשטעלט.

מיך רירן שטענדיק

מיך רירן שטענדיק פרעמדע צאָרעס, ווייען,
זיי וועקן אופריכטיק אין הארץ א מיטגעפיל.
ווען אין דער ארקטיק הוליען ווילדע שנייען,
בא מיר אין שטוב, מיר דאכט, די קעלט איך פיל.

און ווען איך הער, אז טייכן נעמען פלייצן
און עמעץ איז אין א געפאר, אין שרעק,
וואָלט איך די מענטשן נעמען אף די פלייצעס,
מיט זיי פון אַרט געפערלעכן אוועק.

צי ווען כ'דערהער, אז ס'בושעוועט א פייער,
און סאָסנעס הויכע ברענען, ווי די ליכט,
כ'דערפיל, אז יעדער צווינגל איז מיר טייער,
ווייל אלץ ארום איז דאָך א שטיקל „איך“.

כ'וואָלט וועלן פילן גאָלד פון זונען-שטראלן,
ווען עמעץ אנדערש באַדט אין יאם זיין בליק,
און פילן, ווען אף אקסלען ווייטע כוואליעס פאלן...
נאָר גליקלעך זיין איז שווער מיט יענעמס גליק.

ס'האַט אין מיין כאַלעם היינט געלאכט א גלעקל

ס'האַט אין מיין כאַלעם היינט געלאכט א גלעקל,
אזא ווי דאן, ווען גריזן מעקט א מעקער,
ווען ס'איז א „פינה“ פון גליק די גרעסטע מאָס.
ווען שטענדיק קריגט אן ענטפער דיין פארוואָס.

דאָס קלינגען האָט מיך אַבער היינט דערשראָקן:
וואָס זאָל איך טאָן, אויב ס'קלינגט אף א האַפּסאַקע?
אף א האַפּסאַקע? ס'טוט מיר זייער באַנק,
כ'וויל, אף א לימוד רופן זאָל זיין קלאַנג.

אין יענער שול, אין יענעם ווייטן קלאַס,
אין יענעם ליקל, ווו ס'איז איצט א גאָס,
אף יענער שול-באַנק, וואָס כ'האַב פאַרגעדענקט,
אף יענעם אָרט, ווו זיין וועט איצט מיר ענג,

ווו שטיין באַם טאָוול וועט א גאַנצע שאַ
מיין לערער, וועלכער איז שוין לאַנג ניטאַ,
ווו אלע קינדער וועלן ווידער זיין
מיט אויגן זשעדנע-זוכנדיקע שיין,
געפאלענע דערנאָך אין וועג, אין שלאַכט.

א גלעקל אין מיין כאַלעם האָט געלאַכט.

איך האָב שוין אָף צוריקוועגס אַ בילעט

איך האָב שוין אָף צוריקוועגס אַ בילעט,
כאַטש כ'בין אין קאסע ניט אוועק אים קויפן.
געבראכט אים האָבן מיר די יאָרן־לויפער.
געמיינט: אַ כופע־רינגל, צי אַ געט?

מאטריעך זיך געווען און ניט געוואוסט —
סייווי פארגעסן כ'וועל אים לאָזן ליגן.
צוריקוועגס כ'וויל ניט, ס'זאל אַ צוג מיך וויגן,
צוריקוועגס וויל איך לאנגזאם גיין, צופוס.

און בלייבן שטיין לעם יעדן טאָל און באַרג,
ניט דורכלאָזן קיין גרעזעלע, קיין פויגל.
דעם גאנצן וועג פאָרויס בין איך געפלוּיגן,
און שטענדיק האָט זיך אויסגעדאַכט: ס'איז קאַרג.

און די נעשאַמע כ'האָב געיאָגט פון זיך,
און ס'פלעג קיין צייט ניט סטייען מיר אפילע
דערהערן, ווי ס'שווימט אָן אַ נאַכט אַ קילע,
פון יענער ווייט, פון וועלכער ס'קומט די ליכט.

זיך איינהערן, ווי ס'קלינגט דער טוי קאיאַר,
ווי האַרבסט־סעלפאַקטאַרס זילבער־פאַדעם שפינען.
ניט איילן — כ'קען זיך סאַפקאַלסאַף פאַרגינען,
ווי כ'וואַלט מיין טאַג פאַרקישעפט אין אַ יאַר.

און אלץ, וואָס ניט באַמערקט כ'האַב אפן שליאך,
אף אלע מיינע שטעגעלעך און וועגן,
איך וויל, ס'זאל איצטער קומען מיר אַנטקעגן
מיט יענער ווייטער, אויסגעפעלטער פראַכט.

דעריבער זאָלן דינען מיר די פיס.
צוריקוועגס כ'וויל ניט, ס'זאל א צוג מיך פירן.
און דער בילעט? — געפאטערט א פאפירל,
די טירכע? — זי איז אויך געווען אומזיסט.

ענלעך

אין סטעפ, וואָס עס דאכט זיך, אז ער איז אומענדלעך,
געזאָגט האָט מיר איינמאָל א יונגער קאזאך:
— אף אונדזערע פרויען דו ביסט אזוי ענלעך,
ווי ס'וואָלט אף דער וועלט דיך מיין מאמע געבראכט.

די טשערעדע שאַף, וואָס מיר האָבן געטריבן,
זי האָט פארפאמעלעכט איר זאָרגלאָזן גאנג.
— נאָר אונדזערע פרויען, ווי דו, קענען ליבן
דעם סטעפ, דאָס קאזאכישע ברייטע געזאנג.

און נאָך האָט אמאָל מיר געזאָגט אָט די ווערטער
אן אלטע אוזבעטשקע ניט ווייט פון טאשקענט:
— ביסט ענלעך אף מיניע שוואַרץ־אויגיקע טעכטער —
די זעלביקע טנועס, די זעלביקע הענט.

ניט איין מאָל, ניט צוויי מאָל, אפילע ניט הונדערט
איך האָב אף אוקראינע דאָס זעלבע געהערט.
איך זע דאָ ניט איין ניט קיין נעס, ניט קיין ווונדער —
מיר זיינען דאָך קרויווים אף קרויווישער ערד.

נאָר איך בין אוואדע נאָך מערער געראַטן
אף פרויען, וואָס האָבן אין געטאָ געשמאכט.
אף פרויען מיט ערד מיט דער נאסער פארשאַטן,
נאָך איידער די קויל האָט דעם טויט זיי געבראכט.

אף פרויען, וואָס שניטערס מיט זיי פלעגט מען צינדן,
אף פרויען, וואָס לעבעדיק האָט מען געברענט.
אף פרויען, בא וועמען פארפניקטע קינדער
דער מערדער פלעגט רייסן מיט כניישע הענט.

איך ווייס, יא, איך ווייס, אז אף ערדן אף אלע
אלציינס זינען ענלעך די פרויען ביז גאָר.
עס ליבן אלציינס סיי שווארצהוויטיקע קאלעס,
סיי ווייסע — מיט ווייכע, מיט גאָלדענע האָר.

און קינדער געבוירן מיר אלע אין ווייען,
און וויגלידער זינגען מיר שטיל און פארטראכט.
און שרעקלעך אונדז ווערט, ווען סאָלדאטן אין רייען
מארשירן פארשטויבטע צום בלוטיקן שלאכט.

„ביסט ענלעך“ — געווינט איז שוין הערן מיין אויער.
און שטענדיק א פרעג טאָן איך וויל: זי איז שיינ?
איך ווייס: איך בין ענלעך אף אנדערע פרויען,
אף פרויען ביכלאל, און אף זיך בלויז אליין.

קאנען דען ווינטן ניט ווייען

קאנען דען ווינטן ניט ווייען,
קאנען דען שנייען ניט פאלן?
קאנען דען כוואליעס ניט יאגן
אין בלויילעכן יאם־קאראהאָד?

קאנען דען זייער ניט זייען,
ניט שנינען די זוניקע שטראלן?
אין בלונג קיין זוימען ניט טראָגן
קאנען דען קווייטן אין סאָד?

קאנען דען שטערן ניט שנינען?
קאנען ניט וויגן זיך צווייגן?
קאנען דען רעגנס ניט גיסן,
ווען ס'ווערן די וואַלקנס שוין שווער?

ניט שטום זינען ליפן איצט מינע,
זיי זינגען, זיי ווילן ניט שווייגן,
דאָס הארץ מינס איז ניט אף קיין שליסל,
איך זינג — מיין געזאנג איז דערהערט.

קאנען דען פויגלען ניט פליען?
וועווערקעס קאנען ניט שפרינגען?
פיש קאנען אופהערן שווימען
אין זילבערנעם שפיגל פון טינד?

בינען זיך קאָנען ניט מײַען?
גלעקעלעך קאָנען ניט קלינגען?
פּרילינג־צײַט קען דען ניט גרינען
די ערד, וואָס מיט זאפטן איז רײַך?

מאכן זיך צו מײַנע אויגן,
פארצי איך פאמעלעך א ניגן,
מײַן ליד וועלן מענטשן דערהערן,
דערגײן וועט מײַן וואָרט און דער קלאנג.

כאָטש כ׳זינג אזוי שטיל, אז די פייגל,
ווי פּרײַער אף צווייגן זיך וויגן...
עס לײַכטן מיר העל צווישן שטערן
שטערן פארלאָשענע לאנג.

פארפרארענע דניעפרישע כוואליעס

פארפרארענע דניעפרישע כוואליעס אף קעמלען האַרבאטע געראָטן, וואָס בלאַנקען און בלאַנקען קעסיידער אין ווייטן קאזאכישן סטעפּ. ווי ס'וואָלטן די שטעכיקע זאמדן די קעמלען אין וועג מיר פארשאָטן, געלאָזט נאָר די האַרבעס פון אויבן, פארשאָטן די פיס, מיט די קעפּ.

א פראָסט האַלט אין נעסטן די פויגלען, פארקוטעט אין ווייסן די ביימער, באקלעפט מיינע ברעמען און וועס מיט קאלטן, מיט זילבערנעם טוי. נאָר איך האָב אין פראָסטיקן גליווער דערפילט מיטאמאָל, ווי עס שוימען די פריילעכע דניעפרישע וועלן אין זומערדיק-ווארעמען בלוי.

און איך האָב דערהערט, ווי עס רוישן אף ווארעמע, יאמישע ברעגן די פריילעך-פארדיגעטע פייגל — אהיים צו זיך פליען שוין גרייט. און איך האָב דערזען, ווי עס בליען די קווייטן די שענסטע באַ וועגן, די קווייטן די שענסטע, וואָס קיינער האָט זיי נאָך דערווייל ניט פארזייט.

דערווייל ניט פארזייט, ווייל א פראָסט האָט דעם שניי דאָ צעצונדן, ווי פניער,

נאָר ס'קלייבט שוין די זוימען פאר בייטן א טרייע, א ווארעמע האנט. עס איז מיר א שאַד יענע פייגל, וואָס ווארעמקייט ערגעץ אנטלייען, איך וויל, עס זאָל ווארעמקייט סטייען פאר יעדן אין אייגענעם קאנט.

איך גיי, און די דניעפרישע כוואליעס — אף קעמלען האַרבאטע געראָטן... מיר דאכט, אז איך טרייב עס א סטאדע אין ווייטן קאזאכישן סטעפּ, און ס'האָבן די שטעכיקע זאמדן די קעמלען אין וועג מיר פארשאָטן, געלאָזט נאָר די האַרבעס פון אויבן — מע זעט ניט קיין פיס, ניט קיין קעפּ.

מענטשן מינע

מענטשן מינע, כ'וויס שוין, וואָס איך לאָזן,
ווען כ'וועל מוזן שיידן זיך מיט איך.
כ'האַב אַ קראפט: ווען האַרבסטיק וועלן גראָזן,
זען, ווי לאָנקעס פּרילינג בליען ריך.

כ'וויס אַ סאָד: ווען אין די נעכט אין קאלטע
הויפּנס שניי אין פּאַנעם וואַרפט דער ווינט,
זען, ווױהין די זון האָט זיך באַהאַלטן,
פּילן — שטראַלן גאַלדענע זי שפּינט.

כ'האַב אַ מיטל: ווען אין אייז פאַרקאַוועט
ליגט אַ טיך און רירט זיך ניט פון אָרט,
הערן, ווי אין זומערדיקן אָוונט
זינגט אין שיפל אַ פאַרליבטע פּאַר.

פּילן כ'קען די וואַרעמקייט פון שנייען,
כ'קען פאַרשטיין דעם פּיף פונעם בוראן,
נאָר אַ טיפע בענקעניש צעווייען
איז באַ מיר קיין מיטל ניט פאַראַן.

איין א ווינטיקער נאכט

עס לאָזן ניט די ווענט
דעם ווינט צו מיר אין צימער.
איך פיל אים ניט, דעם ווינט,
איך הער נאָר, ווי ער ברומט
אף בייזע קאַלערליי
צעווילדעוועטע שטימען,
וואָס רינגלען מינע ווענט,
ווי מיט א רייף, ארום.

ס'איז ווארעם אין מיין שטוב,
אזוי ווי אין אן אויער,
און רויק פאלט די שיין
פון גרינלעכן פלאפאָן.
נאָר סיוויסיי מיין נאכט
אף שטיקלעך ליגט צעבויערט,
צעפיצלט בליבט מיין שלאָף
אין טיפער זאָרג פארטאָן.

עס האָט דער ווינט צעוויגט
פון אלטן דעמב די צווינגן
און לאָזט אים ניט צורו,
די בלעטער רייסט אים אָפּ.
אין נעסט, לעם בוימער־קרוין,
כ'פארשטיי, ווי פויגלען ליידן —
עס ווארפט אמאָל א ווינט
א פויגל־קינד אראָפּ.

איך זע ניט, נאָר איך פֿיל,
ווי אינעם טיך די וועלן
עס טרײַבט און טרײַבט א ווינט,
און בערגלט אויס זײַן פלאך,
אויב די לעוואָנע וואָלט
אין טיך זיך שפּיגלען וועלן,
צעבראַכן וואָלט זי זיך
אין שפּיגל־טיך, מיר דאכט.

עס בייזערט זיך דער ווינט
און לאָזט דעם טיך ניט שלאָפן,
און ס'רוען ניט די פּיש
אין זאמדיק־ווייכן שוים.
צעטרייבט דער ווינט מיין שלאָף,
די אויגן בלייבן אָפן,
ווייל מינע איז די וועלט —
ווי ברייט זי איז און גרויס.

אף מינע פּויגלען, כ'פֿיל,
א ווינט־געפאר עס לאָקערט,
פארטרייבט די רו דער ווינט
פון מינע זילבער־פּיש,
דער מוילעד מינער קוקט
אין שפּיגל־טיך דערשראַקן,
א שפּליטער פון זײַן שווערד
ער זוכט אינעם קאמיש.

נאָר שפּעטער, ווען דער ווינט
וועט שטיל א מידער ווערן,
און ס'זעט ניט זײַן באדראַט
ארום די שיינע וועלט,
כ'וועל אויסלעשן די שנין...
זאָל לייכטן בלויז מיין שטערן,
און שיטן פּאסמעס גאַלד
אף סטעזשקעס בא מיין שוועל.

א זילבערנער איז און א גאלדענער שניי

א זילבערנער איז און א גאלדענער שניי...
איך גיי פון א שרייבער־פארזאמלונג. איך גיי
אין שטענדיקע מינע מאכשאַוועס פארטאָן,
ווען ס'יאָגט אן אוקראַינישער שרייבער מיך אָן —
מיקיטא שומילאַ. מיר קענען זיך לאנג.
ער ברענגט מיר פון הימלשער ווייט א געשאנק,
זאַל זיין, אין די הענט גיט ער מיר אים ניט אָפּ,
ער הייסט בלויז פארייסן צום הימל דעם קאַפּ,
און גלייך עס פארבלענדט מיך א גאלדענער רונד,
פון וועלטאל א גאסט, א קאַמעט־וואגאבונד.
מע ווייסט שוין, מיט יאָרן אכט הונדערט צוריק
די זעלבע קאַמעט אף דער ערד האָט געבליקט,
און ווידער אין יאָרן אכט הונדערט ארום
די זעלבע קאַמעט וועט אראַפּקוקן שטום.
זאַל זילבערן איז דעמלט, גאַלדיק זיין שניי,
מע זאַל פון א שרייבער־פארזאמלונג אויך גיין,
א יידישער דיכטערן דעמלט זאַל אויך
אן אוקראַינישער שרייבער באווייזן אין הויך
פון וועלטאל א גאסט, א קאַמעט־וואגאבונד,
ווי אונדז, זאַל זיי העלן דער גאלדענער רונד.

באם דענקמאל אין בערלין

ווי הייסט דאָס קינד — מאטילדע אָדער גרעטע?
אין טרעפּטאָוו-פּאַרק ער האלט זי אף די הענט,
איר אויסלייזער, איר אָפּפּערדיקער רעטער...
ווען ס'האָט די ערד אין שטאָט בערלין געברענט,

און די פּאַשיסטישע כאַיאָלעס ברוינע —
א כּייע א פּאַרווונדעטע אף טויט —
זיך אלץ די וועלט ניט אויסגעלערנט שוינען —
פּאַרצוקן זי געריסן זיך פון הויט,

געוואָלט די ערד מיט פּייער-פּלאַם פּאַרפּראָפּן...
ווען דעם געקנאל צעריסן האָט א ווינט,
דערהערט האָט מען אין אונדזערע אָקאַפּן,
ווי „מוטער! מוטער!“ — שרייט אף דייטש א קינד.

זיי קענען ניט קיין דייטש, די רוסישע סאַלדאַטן,
נאָר זיי האָבן פּאַרשטאַנען גלייך דאָס וואָרט,
און כאַטש עס זייען טויט דעם פּיננסט האַרמאַטן,
האָט אונדזער שלאַכטמאַן זיך א ריס געטאַן פון אָרט

און זיך געלאָזט אין וואַלד פון פּייער-צונגען,
אהין, ווו ס'האָט דאָס קינד געוויינט פאַר שרעק.
אין שטיינער-ברוך די מאמע, נאָך א יונגע,
א טויטע, האָט דאָס קינד אומזיסט געוועקט.

האָט ער דאָס קינד — שאַרלאַטען צי לויזען —
א וויינענדיקס אין דעם אַקאַפּ געבראַכט,
אדורך מיט איר דורך שאַרף פון פּייער־שפיזן...
און גלייך אליין אוועק אין לעצטן שלאַכט.

און גלייך אוועק אין בלוטיקסטע געפּעכטן,
ניט איין מאָל שווער אַף ערד געטאַן א פּאַל,
ביז ער איז שטיין געבליבן א גערעכטער
אין טרעפּטאַוו־פּאַרק אַף הויכן פּיעדעסטאַל.

דאָס קינד האָט ער מיט זיך אין הויך גענומען,
כ'פּאַרשטיי, אז אנדערש האָט ער ניט געקענט.
אויב ווען־עס־איז אין טרעפּטאַוו־פּאַרק כ'וועל קומען,
דאָס מיידעלע כ'וואַלט נעמען אַף די הענט,

באַנאַכט, ווען ס'וועט לעוואַנע־שיין ניט פּלייצן,
ווען קיינער, קיינער וועט ארום ניט זיין,
אז ער זאָל קענען אויסגלייכן די פּלייצע,
זיין האַנט אוואַדע קער פּאַרטערפּעט זיין...

ביפּראַט, ס'איז מיר קיין נאָווינע אפּילע
צוליב א קינד ניט שלאָפּן, ווען ס'קומט אויס.
דאָס קינד אין מיין פּאַטשיילע כ'וואַלט פּאַרהילן,
געווינטער־הייט עס נעמען אינעם שוים,

און איינזויגן אין שטילער נאַכט אין שפּעטער...
נאָר ווען די ווייט וועט ווערן בלוי־פּאַרהילט,
כ'וועל אָפּגעבן אים לאַטען אָדער גרעטען,
אליין פון סקווער אוועקגיין זייער שטיל.

מיט וויי דערמאָנען כ'וועל — ווער קען פּאַרגעסן! —
די קינדער, וואָס מיט רויך זיינען אוועק
אין אוישוויץ, אין טרעבלינקע, בעלזען־בעלזען,
אין יאַרן אופּגעלאָפּענע, ווי בערג.

כ'ווייס, ביז כ'וועל לעבן, וועל איך פארגעדענקען
דעם שוידערלעכסטן מאמע-וויי און מוט.
אין קינדערש בלוט פארשמירטע הענט פון הענקער,
די אויגן שיקערע פון קינדערש בלוט.

ווי הייסט דאָס קינד? מיר גייט ניט אָן איר נאָמען.
עס גייט מיר בלויז, אז אינעם טרעפטאָוויסקווער
דער זעלנער שטיין זאָל פאָנעם קעגן פאָנעם
מיט גאַרער וועלט און זאָל ניט דארפן קיין געווער.

א גאנצע נאכט איך הער, ווי ס'לויפן צוגן

א גאנצע נאכט איך הער, ווי ס'לויפן צוגן,
און איך בין אויך, ווי יענע צוגן, וואך.
מאכשאָוועס כ'האַב מיט רעלסן ניט באַנוגנט,
אין ווייט פארשוונדענער מיך פירט א שליאך.

און אָפט אליין כ'בין עפשער ניט צופרידן,
פון דעם, ווהין מיין דימיען פירט מיך אָפּ.
דער זעלבער גאַב — ער נעמט זיך אוף פארשידן,
ווען מ'איז נאָך יונג, און ווען ס'ווערט גרייז דיין קאַפּ.

דעם זעלבן וועג איז ניט אלציינס באַזיגן,
ווען יונג דו שפאנסט, צי ווען דיין טראַט ווערט מיד.
ביפראט א וועג, ווו שטיינער שארפע ליגן,
דאָס צווייטע מאָל אים דורכגיין וויל איך ניט.

אף יענעם שליאך, וואָס דארף איך די לעוואַנע,
פון יענער ווייט — דעם איינגעשטילטן ווינט?
נאָר ס'וועט די נאכט מיר העלפן גאָר ניט קאָנען,
מאכשאָוועס-צוגן לויפן אָן געשווינד...

מאכשאָוועס כ'האַב מיט רעלסן ניט באַנוגנט,
אין ווייט פארשוונדענער מיך פירט א שליאך.
א גאנצע נאכט איך הער, ווי ס'איינלן צוגן,
און איך בין אויך, ווי יענע צוגן, וואך.

איך פיל זיך אָפּטמאַל

איך פיל זיך אָפּטמאַל קלענער פון א גרעזל,
איך פיל זיך אָפּטמאַל גרעסער פון א בוים,
לעמאַש, פון דער איידעלער בערעזע,
וואָס שטייט באם שוועל א ליכטיקע און טרוימט.

אזוי צי אנדערש, אָבער, אז כ'וועל שטייגן,
ווי גאָר אמאָל — עס טרעפט נאָך איצט — איך האָף.
אפילע ווען כ'בין שטילער פונעם שווינגן
צי פון א וואלד אין ווינטערדיקן שלאָף.

מיין שווינגעניש כ'בין שטענדיק גרייט צעבייטן,
נאָר אויב שוין בייטן — איז אף א געזאנג.
און ניט אף רעגעס — נאָר אף שטרעקעס-צייטן,
אויב ניט אף שטענדיק — זאָל כאַטש זיין אף לאנג.

עס האָט מיך אָפּגעזוכט א ווינט אין פעלד

עס האָט מיך אָפּגעזוכט א ווינט אין פעלד,
א בלויער ווינט, מיט בלויע, גרינגע פליגל,
די ערד אונטער די פיס גענומען וויגן
און פון זיין שווערער ארבעט שטארק געקוועלט.

געקוועלט, וואָס שטיין געבליבן כ'בין געפלעפט
אין מיטן פעלד, אין זוניקן, אין גרינעם,
איך ווייס דאָך — פרוו א ווינט אין פעלד געפינען! —
האָט מיך דער ווינט געפינען, זע, ווי ס'טרעפט.

באגליקט מיך, ווי ס'באגליקט ניט קיין געשאנק.
האָב איך צעשפרייט די הענט — די פליגל שוואכע.
און ס'האָט דער ווינט פון מיר גענומען לאכן:
— איז וואָס זשע האָסטו ניט געזוכט מיך יאָרנלאנג?

דען בלויז א ווינט כ'האָב אָפּזוכן פארפעלט
א בלויען ווינט, מיט בלויע, גרינגע פליגל,
וואָס נעמט די ערד אונטער די פיס מיר וויגן?
עס האָט א ווינט געפונען מיך אין פעלד...

אפן זיבעטן הימל

ס'קען אויסקומען עפשער — כ'וויל גלאט זיך בארימען —
נאָר איך בין געווען אפן זיבעטן הימל.
— אַהאַ! אפן זיבעטן? — וועט מען נאָך לאַכן, —
מיט וועלכע געקומען אהין ביסטו שליאכן?

צופוס? צי געשווומען ביסטו? צי געפלוּיגן?
— באם יאם האָב איך איינמאַל פארוזשמורעט די אויגן,
איך ווייס ניט, פון גליק צי פון בלויע אָנענדן,
צי גאָר פון קאיאַריקער זון א פארבלענדטע,

צי עפשער דערהערט פון א ליד כ'האַב דעם צאפל...
ווען בלויקייט האָט ווידער פארפלייצט די שווארצאפלען,
דערפילט כ'האַב, ווי הארבלעכן רייעך פון קימל,
אז איך בין געווען אפן זיבעטן הימל.

ווי אָפט ביזן זיבעטן שווייס כ'פלעג זיך מצען.
א וויגל געוויגט, ביז ס'פלעגט נעמען שארצען.
באטאַג פון קיין רו ניט געווסט אָף קיין רעגע,
צומאַל ניט באמערקט — ס'האַט געשנייט צי גערעגנט.

און דאָך ניט קיין פרעמדע די ווערטער מיר זיינען:
„דעם זיבעטן כ'יין האָסטו, טייערע מיינע!“
און מיינט ניט — ניט הערן כ'פלעג שוועס צעהיצטע,
די שוועס, וואָס יונגע זיי הערן נאָך איצטער.

די זיבעטע מאָס: כײן, און שווייס, און דער הימל...
איך היט, ווי א גאַב, אינעם קיעם-געווימל
א טרייסט: מײנע יאָרן — און גוטע — אויך זיבן
איז אלץ נאָך דאָס לעבן מיר שולדיק געבליבן.

איך ווייס ניט פארוואָס, נאָר אינמיטנדערינען
א גראם, ניט קיין גראם קומט ארוף אפן זינען
און פרעגט מיך: — דו האָסט ניט געהערט דען, אז זיבן
איז שטענדיק א ליגן, איז שטענדיק א ליגן?..

איך ענטפער: — אַ, נײן, וואָס זשע, כװיל זיך באַרימען?
כ׳בין טאַקע געווען אפן זיבעטן הימל...

ס'איז אייביק די מאטעריע

אז אייביק די מאטעריע איז — איך גלויב.
מיט די געלערנטע איך קום ניט שטרײטן.
איז עפּשער אפּן וועג דער גרויער שטויב
גאַר ניט קיין שטויב געווען אין אלטע צײַטן?

געוועזן ווילדגראַז, מיאטע, צי פּאַלין, —
ווײל די מאטעריע ווערט דאָך ניט פּאַרפּאַלן, —
צעמאַלט האַבן דאָס ווילדגראַז צײַט און ווינט
אף שטויבעלעך, וואָס אף מײן קלייד איצט פּאַלן.

צי ווען איך זע א כמארע ראַזלעך־בלוי
פּאַרלוירן אינעם ווינטן הימל שוועבן,
איך זע אף ציטעריקע גראַזן טוי —
די כמארע אין איר פּרײַערדיקן לעבן.

און ווען עס קלאפט א רעגן אין מײן דאך
און פּוצט מיר אויס מיט זילבער אלע שויבן,
איך זע א סאָד, און ביימער כ׳זע א סאך
מיט צווייגן צו די גראַזן אַנגעבויגן.

ס'איז אייביק די מאטעריע. כ'פּאַרשטיי.
איר אייביקײט איז טיף און קלוג פּאַרשריבן.
איז וואַלט איך וועלן וויסן — און מײן וויי
אין וואָס, אשטייגער, וועט דערנאָך אריבער?

איך בעט דײך, וויי, מעגולגל ווער אין טוי,
אין גראָזן אף די לאַנקעס צי אין בלומען.
אפילע אין די גרויע זיילן שטויב,
נאַר — גאַט באהיט דײך — ווערן מענטשנס אומעט!..

די פרייז

קיין דיכטערן כ'בין ניט געבאָרן,
א דיכטערן בין איך געוואָרן,
ווען זיבעצן גליקלעכע יאָרן
געקומען צו מיר זיינען שטיל.
מיט שטערן אין אַוונטן בלויע,
מיט יונגן, בענימעסן טרויער,
מיט ליבע און סינע געדויער
אין קאַלערליי פארבן געהילט.

און עפשער נאָך פריער אפילע
אין שטענדיקע קינדערשע שפילן
אין טומלדיק-ווילדע און שטילע —
צו לידער איך האָב זיך געגרייט.
געגרייט זיך, ווען אויסעס נאָך קרומע
כ'פלעג מאַלן — צו איורע א שטומע,
און דעמלט, ווען דאנקבאר דעם זומער
געווען כ'בין פאר יעטווידער קווייט.

קיין מאמע בין איך ניט געבאָרן,
א מאמע כ'בין שפעטער געוואָרן,
ווען צוואנציק צעביטן כ'האָב יאָרן
אף וויבערשן, אייביקן אַל.
צעביטן אף וויגן א וויגל,
און וויגנדיק זינגען א ניגן,

און פילק, ווי ס'וואקסן דיר פליגל,
אזוי ווי דיין מאמען אמאל.

און עפשער נאך פריער אפילע,
ווען איך פלעג אין אַוונטן קילע
א ליאלקע אין שמאטעס פארהילן
און זיצן מיט איר אין א סאָד?..
קיין דיכטערן כ'בין ניט געבאָרן,
א מאמע כ'בין שפעטער געוואָרן.
א שאָד — מיט מעזומענע יאָרן
מיר צאָלן פאר יעטווידן טראַט.

איך קום צו די פריינט

איך קום צו די פריינט פון מיין יוגנט,
ווי כ'קום צו מיין יוגנט צו גיין.
דערשרעק זיך פאר מיר ניט, מיין יוגנט,
אנטוישט לעבן מיר בלייב ניט שטיין.
כ'בין פאָשעט געקומען א מידע,
דער וועג איז צו דיר — פאָלג א גאנג.
געקומען בין איך אף א רעגע,
געגאנגען צו דיר בין איך לאנג.

נעם קוק מיר אריין אין די אויגן,
ניט אָפווענדן וועל איך מיין בליק.
כאָטש כ'ווייס אף געוויס — מע זאָל קענען,
כ'וואָלט עפעס-וואָס כאפן צוריק.
און עפעס כ'וואָלט אָפגעבן טאקע,
וואָס איך האָב מיסטאמע געבאָרגט.
און עפשער פאר עמעצן זאָרגן
נאָך מערער, ווי איך האָב געזאָרגט.

און טאקע... ס'קען זיין... ס'קען זיך מאכן...
נאָר כ'קום צו דיר, יוגנט, אצינד
מיט ליבע, מיט לידער, וואָס צאפלען,
ווי זעגלען אנטקעגן דעם ווינט.
מיט קינפטקע אייניקלעך מיניע,
מיט יענע, וואָס וועלן נאָך זיין.
מיט קינדער איך קום, מיט אן אייניקל,
כ'קום מיט א טייערן פריינט.

אני, שפעטלעך איך קום צו דיר, יוגנט?
כ'האָב זילבער-באשפרענקלטע האָר?
איז וואָס בין איך שולדיק, וואָס יאָרן
צערניען, ווי נעפל קאיאָר?
דערשרעק זיך פאר מיר ניט, מיין יוגנט,
אנטוישט לעבן מיר בלייב ניט שטיין.
איך קום צו די פריינט פון מיין יוגנט,
ווי כ'קום צו דער יוגנט אליין.

צוליב דעם קישעף-לייטער

א לייטער וועל איך בויען,
נאָר ניט אין הימל שטייגן
און ניט אף בערג פארשנייטע,
ניט אף קיין הויכן בוים.
מיין לייטער כ'וועל מיט טויען
באצירן און מיט צווייגן,
נאָר זאָל עס זיין א לייטער
פאר יעדן איינעמס טרוים.

דעם לייטער וועל איך בויען
א גרינעם, ווי דער זומער,
און ווי א טיך א ברייטן,
ווי ס'האלט זיך ניט קיין בריק...
אַנשטאַט די צוועכעס בלויע
כ'וועל נעמען רעגעס אומעט,
נאָר זאָל עס זיין א לייטער
פאר יעדן איינעמס גליק.

און אויב ס'וועט עמעץ קלערן:
ווי וועט איר קויעך סטייען?
איר לעבן — טעג צעזייטע,
ווי זויען אין א פעלד...
כ'וועל בעטן מיר ניט שטערן
צו קלייבן פונקען פיייער...
צוליב דעם קישעף-לייטער
איך לעב דאָך אף דער וועלט!

סימאָנים פון גליק

געוויסט האָט מיין מאמע סימאָנים א מענגע,
וואָס — גאָט זאָל נאָר וועלן — דאָס גליק קאָנען ברענגען.

ס'מעג זיין א פאָדקאָוע א קרומע, אן אלטע.
ניט איינע אזא האָט מיין מאמע באהאלטן.

איך ווייס גאָר ניט וויפל — זי האָט זיי א סאך
געפונען אף אונדזער טשערניגאָווער שליאך.

א גראָשן געפונען — אף גליק די מאטבייע.
זי הענגט אף א סטענגע און ווערט א קאמייע.

מיין מאמע געהאט האָט סימאָנים א מענגע.
פארמאָגט אַנשטאָט מאזל — נאָך מאזל דאָס בענקען.

איך דארף זיי ניט האָבן, פון גליק די סימאָנים —
איך וויל, אז מיין גליק זאָל מיר קוקן אין פֿאַנעם.

כ'האָב היינט אין גאס

כ'האָב היינט אין גאס געזען אן אלטע פּאָר:
זיי ביידן איז בא הונדערט אכציק יאָר.

געגאנגען זיינען זיי מיט קינדערש־דריבנע שפּאָן,
זי האָט געהאלטן אים אונטער דער האנט.

איך האָב געמיינט — זי העלפט אים גיין אזוי,
זיין אלטיטשקע, זיין שוואכינקע, זיין פרוי.

נאָר אומגעריכט דערזעען האָב איך קלאָר:
אז זי אָן אים האָט אָנגעשפּארט זיך גאָר.

און כ'ווייס שוין ניט, ווער וועמען העלפט דאָ גיין,
נאָר איינער אָן דעם צווייטן קאָן זיך ניט באגיין,

און איינער העלפט דעם צווייטן זייער מיט
צו שטעלן אָף דער ערד די קינדערש־דריבנע טריט.

איך וויל, מיר זאָלן זיין מיט דיר, ווי יענע פּאָר,
און עמעצן, ווי מיר אצינד, זאָל זיין ניט קלאָר:

צי האלט זי אונטער אים, צי ער האלט אונטער זי...
נאָר זאָל ניט גיך נאָך זיין אזא גאנצפריי.

כ'דארף קיין גליק קיין פרעמדס ניט האבן

כ'האב אַ פינגערל געפונען,
ס'איז געוויס פון ריינעם גאָלד.
אזא פינגערל צו האַבן
האַט זיך מיר שוין לאנג געוואָלט.

ס'קוקט אף מיר דאָס גאָלדן רינגל
מיט אן אויג פון ריין סאפּיר.
ס'טוט א כאפ ארום מיין פינגער,
ווי ס'וואָלט זאָגן: פונקט פאר דיר.

נאָר מיט אלע מיניע קויכעס
שלעפּ איך עס אראָפּ מיט גוואלד.
— ס'האַט דיך עמעצער פארלוירן,
האַסט באצירט אן אנדער האנט.

ס'זוכט דיך ערגעץ אום א מיידל,
א פארדראָס אין הארצן גליט.
עפשער אופהענגען דאָס רינגל
אף א בוים אין ווייסן צווייט?

ווען די אומעטיקע אויגן
וועט זי אופהייבן צום בוים,
וועט פארווירקלעכט פלוצעם ווערן,
ווי עס טרעפט, א שיינער טרוים.

זאל איך צובינדן דאָס רינגל
צו א פיסל פון א טויב?
עפשער פליען שטילע טויבן
אלעמאַל פארביי איר שויב?

עפשער מיין געפינס באזינגען,
און ווייל לידער האָט זי ליב,
וועט דאָס פינגערל געפינען
העלפן איר מיין שטילע ליד?

אזא פינגערל פארמאָגן
האָב איך טאקע לאנג געגארט.
...כ'דארף קיין גליק קיין פרעמדס ניט האָבן —
אף מיין אייגן גליק איך ווארט.

בריוו

גרויסע שטיקער שניי, ווי וואטע,
פאלן אלץ פון אויבן.
כ'האָב א בריוול פונעם טאטן,
קינדער מינע, טויבן.

ס'האָט דער טאטע פון דער וואָלגע
אונדז אין בריוו געשריבן:
„וועגן מיר זאלט איר ניט זאָרגן,
הארציקע און ליבע.“

ווען די קינדער מינע שלאָפן,
כ'שרייב א בריוו אזא מין:
„כ'האָב א קעלער מיט קארטאָפל,
האָלץ — א פולן קאמער.“

כ'וויל, די קינדער זאלן גלייבן
אין די גוטע גריסן.
פון א טרער אין מינע אויגן
טאָרן זיי ניט וויסן.

אין א בריוו, וואָס ס'שרייבט דער טאטע,
דארף מען גלייבן זיכער.
גרויסע שטיקער שניי, ווי וואטע,
דרייען זיך אין וויכער.

מזין אייניקל טיינעט אלץ אפטרער

מזין אייניקל טיינעט אלץ אפטרער:
— אוי, העלף ניט, איך קאן שוין אליין! —
און ס'בלייבט ניט פארשפיליעט זיין קאפטל,
ווי איבעריק קנעפעלעך צוויי.

אין פאלע ווערט לענגער א ביסל,
דער קאלנער פארקריכט אף א זיט.
איך שמיכל — ס'איז גוט מיר צו וויסן:
אף קענען וועט קומען זיין צייט.

פאר אים זארגן טעג — ווער רעדט יאָרן,
אז קענען ער זאל טאקע מער.
בא מיר גייט עס אלץ האַרע־קאַרע,
די טעג מינע טוען פארקערט.

און ווען מידערהייט, ווי אין מוירע,
צופוסנס פון בארג בלייב איך שטיין,
איך זאָג אי פארשעמט, אי פארלוירן:
— נישקאַשע, איך קאן נאָך אליין.

עס ווילט זיך בא עמעצן פרעגן,
ווייל כ'קאן עס אליין ניט פארשטיין:
— פארוואָס אזוי קורץ איז די שטרעקע
פון „כ'קאן שוין" ביז „כ'קאן נאָך אליין"?

איך גלייב אין מענטשן-גליק

כ'האָב ניט אריינגעקוקט גאָטספּאַרכטיק אין קיין סידער, קיין טפּילעס ניט געהאַלטן אין די ציין פּאַרפּרעסט. כ'בין ניט קיין גלייביקע. נאָר כ'גלייב. איך גלייב אין לידער, און ס'איז מ'זין גלויבן שטענדיק איינפּעסט.

קיין וויינענדיקע ליכט פּאַרדייגעט כ'פּלעג ניט בענטשן, ניט ציען מ'ינע הענט צו זייער בלאסער שיין. כ'בין ניט קיין גלייביקע. נאָר כ'גלייב. איך גלייב אין מענטשן, אין מענטשן עמעסע, אין גרויסע מענטשן-פּריינט.

און מיט קיין פּלעדערוויש דעם כאַמעץ כ'פּלעג ניט שאַרן, און די האַגאָדע ניט געהערט אין פּרילינג-נעכט. נאָר וויל איך ווייס די פּרייד פון ניצל זיין פון פּאַרען, כ'וויל, אף דער גאַרער וועלט ניט זיין זאָלן קיין קנעכט.

קיין אוילעמהאבע כ'מאָל ניט מיט קיין שיינע פּאַרבן, איך ווייס — דאָ הייבט זיך אָן און ענדיקט זיך די וועלט. און בלויז די האַרעוואַניע קיינמאָל וועט ניט שטאַרבן און לעבן אינעם לעבן, אינעם ווייץ אין פּעלד,

און לעבן אין געזאַנג פון שאַטנדיקע וועלדער, און לעבן אינעם איינערנעם געפּלעכט פון בריק, אין מ'זיסים פון אפּילע אומבאוויסטע העלדן. כ'בין ניט קיין גלייביקע. נאָר כ'גלייב אין מענטשן-גליק.

א פרוי ניט קיין יונגע

א פרוי ניט קיין יונגע, אין יאָרן אין מיינע,
האַט אָפּגעשטעלט מיך אַף דער זוניקער גאַס:
— איך האָב צו דער איצטיקער יוגנט א טיינע. —
און האָט אַף א מיידל באוויזן צעקאַסט.

כ'קוק אויך אפן מיידל: אַף הויכע אָפּצאַסן,
ווי טייערע זאַקן — די הויט אַף די פיס.
איר קלייד איז אין רויזן — אין איידעלע, בלאסע,
נאָר צופיל דאָס קלייד דעקאַלטירט איז געוויס.

עס וואָלט ניט געשאדט עפשער לענגער עס נייען.
און נאָך: איר פריזור איז צו הויך און פאַרדרייט.
מיר ביידע אין קליידער באשיידענע שטייען.
און שמייכלענדיק כ'זאָג צו דער פרוי שטילערהייט:

— כ'וואָלט עפשער א מייוון געווען אפן מיידל,
ווען איך זאָל, כ'געדענק, אין מיין יוגנט, ווי זי,
פאַרדייגעט ניט זאַרגן, עס זאָלן די קליידער
כאָלילע ניט אַנרירן שטאַרק מיינע קני.

דער קאַלנער ניט זייער דעם האלדז זאָל פאַרשטעלן.
אלציינס צי עס רעגנט, אלציינס צי עס שנייט.
געוויס פלעג איך עמעצן אויך ניט געפעלן,
און טיינען פלעגט עמעצער: זע, ווי זי גייט!

כ'האַב גאָר צו מיין אייגענער יוגנט א טיינע:
געווען — און ניטאָ... — כ'טו א זאָג אין א שפּאַס.
צעלאכט זיך די פרוי, וואָס אין יאָרן אין מיינע.
און לאָזט מיך אליין אַף דער זוניקער גאַס.

אפטמאָל הער איך

אָפטמאָל הער איך, ווי מע זינגט א ליד
וועגן זייער שווערע ערשטע טריט.

כ'זע, א קינד אף שוואכע פיסלעך גייט,
אף זיין פאָנעם מישט זיך שרעק און פרייד,

ס'גייט פאמעלעך, נאָכדעם, מיטאמאָל,
ס'גיט א לאָף, א קוויטש ס'טוט אף א קאָל,

ס'וואָלט א קלאפ טאָן זיך געוויס געקענט.
ווען עס פאלט ניט אין דער מאמעס הענט.

איז די מאמע איינע אף דער וואך?
ניין, באהעלפערס איז פאראן א סאך.

ס'העלפט אן אלטע באַבעשי אים גיין
און א קינד, וואָס איז אליין נאָך קליין,

נאָר עס מיינט אוואדע, אז ס'איז גרויס.
און א מאלעך שפרייט א קישן אויס...

ס'גייט א קינד זיין ערשטן, שווערן גאנג.
און דער וועג פאָרויס איז שיין און לאנג.

ביימער וועלן זיין אין ווינסן צוויט...
שווערע זיינען גראָד די לעצטע טריט,

ווען דער וועג ווערט פלוצעם אַרעם־קליין
און אפילע עמעץ העלפט שוין גיין,

זינען מידע פיס שוין זייער שוואך
און פאַרויס אַנשטאַט דעם לאנגן שליאך

איז א שמאַלע סטעזשקע און ניט מער.
אַט די לעצטע טריט — זיי זינען שווער.

עס ווערן מיד

עס ווערן מיד אפילע די מעטאלן
(אזא געזעץ אין פיזיק איז פאראן),
נאָר איך וואָלט וועלן איינשטיין און ניט פאלן,
ווען איך וועל מוזן מאכן נאָך א שפּאן.

שניי

עמעס, ניט דער ערשטער, נאָר באפּוצט די שטאַט
עס האָט א שניי א ליכטיקער, א ריינער.
און אז צעטרעטן אים איז עפּשער אויך א שאַד —
פון דעם האָט ניט קיין טראכט געטאָן הינט קיינער.
ווייל ער איז האַיאָר ניט דער ערשטער.

אַבער דער

איז פאַרט צום ערשטן מאָל געקומען אף דער ערד.

זאלן פליען גיך אעראַפלאנען

זאלן פליען גיך אעראַפלאנען,
גיכער, ווי זיי פליען נאָך אצינד.
און אף רעלסן זאלן שנעלע באנען
קענען זיך פארוועטן מיטן ווינט.

און די טיכען מעגן שנעלער פליסן,
וואַלקנס גיכער שוועבן אין דער הויך.
און די רעגנס זאלן שטארקער גיסן,
שנייען זאלן גיכער פאלן אויך.

נאָר פון צווייגן שורשענדיקע בלעטער,
זאלן זיי ניט שיטן זיך אזוי.
זאל איר קומען אַפלייגן אף שפעטער
יענע שאַ, וואָס פארבט דיך אַפּ אין גרוי.

און די יאָרן זאלן זיך ניט איילן,
זיך ניט וועטן שטענדיק מיטן ווינט.
זאל ניט זיין דאָס לעבן ווי א וויילע,
און ניט פליען, ווי עס פליט אצינד.

אז ניט וויסן זאל מען גאָר, פונוואנען
טוט א זאָג די יוגנט: — אויס, גענוג!
זאלן בעסער די אעראַפלאנען
זייער שטארק פארגיכערן דעם פלוג.

עס טרעפט

עס טרעפט אמאָל, ניט אָפּט, אין אומרויקן שלאָף
א ליד כ'הייב אָן פארכאַלעמט שפינען.
נאָר גלייך, ווי ס'פליסט אריין
אין אויגן נאָר די שיין,
דערשרעקט זי זיך און ווערט אנטרינען.

דערנאָך דעם גאנצן טאָג
צעטומלט כ'בין, פארזאָרגט,
די אויגן איך פארמאך און עפן.
אף נאכט כ'וואַלט ווען-ניט-ווען
פארגרייט א העפט, א פען...
כ'געדענק אָבער די מיסע מיטן לעפל.

דורך בריוו

דימטן

דורך בריוו איז באשערט אונדז ריידן,
באשערט אזוי אָפּט זיך שיידן,

אפילע ווען קומסט אנטקעגן,
איך זע שוין וואגאַנען, וועגן,

איך זע שוין — צום צוג מיר אַנילן...
און שפעטער, ווען טאקע וויילעס

פארבלייבן געציילטע, שווערע,
ס'ווערט גריין דאָס אויג באם לאמטערן,

און ווי אָט דער שיין אנטקעגן
דער צוג לויפט אוועק די רעגע,

און לאַזט מיר רעלסן אין פיבער,
די שטילקייט ער לאַזט מיר איבער, —

צעמיש איך מיט גליק מיין אומעט,
איך ווייס, אז וועסט ווידער קומען,

מיר זאָלן זיך ווידער שיידן...
דורך בריוו איז באשערט אונדז ריידן.

אף די קני א פלאנשעט

אף די קני א פלאנשעט און א בויגן פאפיר.
אזוי שרייבט מיין ליבער די בריוולעך צו מיר.

ארום איז א וואלד א פארשנייטער, א ווינט.
א פראסט, אז עס פרירט אים דאס בלוט און דער טינט.

ווי שטערן אף אקסלען אף זינע די שנייען,
נאָר פּיצניקע זינען זיי, און זיי צעגלייען.

איין שטערן בא אים אפן אקסל, א גרויסער,
עס טוליען זיך שנייען צו אים, און זיי גויסען,

דערפאר, ווייל דאס שטערנדל, וועלכן ער טראַגט,
ליבע און ווארעמקייט גרויסע פארמאָגט.

ער שרייבט מיר א בריוו אין א וואלד, וואָס אין שנייען.
ער וויל זיין מיט מיר אויג־אף־אויג, נאָר אינצווייען,

און דאָרט, אינעם איינציקן, רויכיקן שטיבל,
וואָס איז אפן ראנד פונעם דערפל געבליבן,

ער קען דאָך אליין מיט מיר דאָרטן ניט זיין,
אהין זינען אלע כאוויירים אריין,

און ער וויל מיט מיר נאָר פארבלייבן אינצווייען,
זאָל זיין, אין א וואלד, ווו עס הוליען זאווייען,

פארבלייבן מינוטן געציילטע מיט מיר,
זאָל זיין, ס'איז ניט איך, נאָר א בויגן פאפיר,

וואָס ליגט אף זיין קני, אף זיין געלן פלאנשעט,
און ס'דאכט זיך אים אויס, אז איך הער, ווי ער רעדט.

ער וויל ניט, די רייד זאָל, כוץ מיר, עמעץ הערן,
און הונדערטער ווערסטן אונדז קאָנען ניט שטערן

פארבלייבן אינצווייען, זאָל זיין אף א רעגע,
ווען ס'שוויגן הארמאטן אף וואלדיקע וועגן.

פארבלייבן אינצווייען, און צוזאָגן ווארטן
אף פרידלעכע צייטן, אף צייטן געגארטע.

אזוי שרייבט מיין ליבער די בריוולעך צו מיר,
אף די קני א פלאנשעט און א בויגן פאפיר.

בענקלעך-וואגאָנען

מיין זון סאמוילן

ווען ס'וואלגערט די בענקלעך א קינד אפן דיל
און גאדלעסדיק שטעלט זיך אינמיטן אוועק,
איז גליקלעך די מאמע: א טייערע שפיל,
אף בענקלעך-וואגאָנען ער קלייבט זיך אין וועג.

נאָר וווּ איז דער וועג, אז דאָס קינד איז נאָך קליין,
און כאפט זיך נאָך אוף וויפל מאָל פאר דער נאכט,
און נאָר פאר א הענטל שפאצירן ס'וויל גיין,
און גאָר ניט צום אָרט ס'ני עס וויינט, ס'ני עס לאכט.

דער וועג איז נאָך וווּ? אוי, ווי ווייט איז דער וועג,
ער פירט דורך א לאנגן און אייזערנעם בריק
פון שלאָפלאָזע נעכט, פון פארהאוועטע טעג,
געקניפטע מיט זילבערנע האָר, ווי מיט שטריק.

דער וועג איז א לאנגער, נאָר האסטיק, מיט דראנג,
די צייט נעמט אף פליגלען און ברענגט דיך צום אָרט.
די קינדערשע שפיל איז פארגעסן שוין לאנג,
די שפיל, ווען אף בענקלעך אין צימער מע פאָרט.

דער זון פאָרט אוועק אין א ראשיקער שטאָט,
מיט ליבע איך נעם זיינע זאכן צונויף,

און אומעטיק ווערט מיר, און ס'ווערט מיר א שאַד —
עס פאסט פאר א האנט אים ניט פירן אין הויף.

פון גליק און פון אומרו אין הארץ א געמיש,
געוואָרן איז וואָר, וואָס געווען איז א שפּיל.
איצט שטייען סטאטעטשנע די בענקלעך באם טיש,
קיין בענקלעך-וואגאַנען ניטאָ אף מיין דיל.

אין וועג

וויפל טעג, וויפל נעכט, אז מיר פֿאַרן,
וויפל סטאנציעס שוועבן פארביי.
כ'האַב אין ווייטע, אין קינדערשע יאָרן
ניט געהערט פון דער שטאָט קוסטאניי.

כ'פלעג ניט זוכן די שטאָט אף דער קארטע
אינעם זעקסטן צי זיבעטן קלאס.
און אין קינדערשע טרוימען אין צארטע
כ'פלעג ניט בלאַנקען דאָרט איינזאם אין גאס.

צום טאַבאָל כ'פלעג אין טרוימען ניט יאָגן
(וועגן אים האָב איך ווייניק געהערט),
ס'האָט דער קריג מיך אהינצו פארטראָגן,
אין דער ווייט, אף קאזאכישער ערד.

אין א קיך מיט צוויי פענצטערלעך קרומע,
מיט א דיל, א באשמירטן מיט ליים.
נאָר אין דרויסן איז אָבער א זומער
פונקט אזא, ווי בא אונדז אין דער היים.

אפן הימל — די זעלביקע שטערן,
אף די ביימער — דער זעלביקער צווייט.
און אין צייט אזא, אומרוי־שווערער
פול מיט גלויבן געווען איז מיין ליד.

איך פלעג זינגען, אז ווידער כ'וועל קומען
אין מיין ליבער און בליזקער היים,
און די קיך מיט די פענצטעך-לעך קרומע,
מיטן דיל, וואָס באשמירט איז מיט ליים,

וועלן בלייבן געוויס אין זיקאַרן,
אַבער דורכגיין אין לעבן פארביי.
...ס'האַבן שווערע, מילכאַמיקע יאַרן
מיך באקענט מיט דיר, שטאַט קוסטאנטינע.

מיט יעדן יאָר

דו זאָגסט: מיט יעדן יאָר ווערט שווערער מאַלן מיך...
און איך ווייס מער, ווען כ'קוק אף די געמעלן.
איך האָב דאָך ליב די שפּיל פון שאַטן און פון ליכט,
אויב ס'לעשן אויס דעם שאַטן פארבן הייסע, העלע,
אויב נאָר דער שאַטן מישט זיך אויס מיט ליכט.
מיט יעדן יאָר ווערט שווערער מאַלן מיך...

ס'איז גאָר קיין כידעש ניט, וואָס ס'איז געשען אזוי.
איך בין שוין לאנג אין וועג (אין שענסטן פון די וועגן).
פון שטויב זינען די האָר באַ מיר געוואָרן גרוי,
די אויגן צוגעזשמורעט פון דער זון און רעגן,
נאָר ס'ווייסני עס שטראַמט אין זיי די ליכט,
און ס'ווייסני ווערט שווערער מאַלן מיך.

איך קערעווע זיך אויס. א וויילע כ'קוק צוריק,
איך קוק זיך אום אף אלץ, וואָס כ'האַב אין וועג פארלאָרן:
א מיידלש דינעם שטאלט, א מיידלש יונגן בליק,
דאָס אלץ, וואָס הייסט באַ מענטשן פאַשעט: יונגע יאָרן.
די יוגנט איז, ווי זייער העלע ליכט,
דעריבער ווערט איצט שווערער מאַלן מיך.

נאָר ווען מאלאָכים גוטע, ווילע זאָגן מיר אצינד:
— אויב ס'טוט דיר עפעס באַנק — מע קען עס דיר פארבייטן.
ס'קען אלע דינע יאָרן אַפּטראַגן דער ווינט,

און זיי פארווארפן ערגעץ אין די ווייטסטע ווייטן,
און ברענגען דיר פון יוגנט העלע ליכט,
וועט דעמלט ווידער גרינג זיין מאַלן דיר.

נאָר דו גיב אָפּ דערפאר צוריק די גאנצע גאָב,
וואָס האָסט מיט וויי און גליק געזאמלט אָף די וועגן, —
כ'וואָלט א געשריי געטאָן: — איך וויל ניט, לאַזט מיך אָפּ!
איך קען ניט אָפגעבן מיין ווונדערלעך פארמעגן,
וויל אויסגעוועבט איז עס פון העלסטער ליכט
און אַפרייסן איך קען עס ניט פון זיך.

פון העלסטער ליכט דען בלויז? געווען איז כמארעס קארג?
צי ווייניק קלעפּ געכאפט כ'האָב פונעם ווינט און רעגן?
דער וועג איז שווער דורך שמאַלע שטעגן אָף א באַרג,
נאָר כ'דארף זיי האָבן, אָט די אלע מיינע וועגן...
אין מיין פארמעג זיך מישט מיט שאַטן ליכט,
און אומעטום איך טראָג עס אום מיט זיך.

דו זאָגסט: מיט יעדן יאָר איז שווערער מאַלן מיך,
און איך ווייס מערער נאָך, ווען כ'קוק אָף די געמעלן.
כ'האָב זייער ליב די שפּיל פון שאַטן און פון ליכט,
אויב ס'לעשן אויס דעם שאַטן פארבן הייסע, העלע,
אויב נאָר דער שאַטן מישט זיך אויס מיט ליכט.
מיט יעדן יאָר ווערט שווערער מאַלן מיך.

אן אויסשטעלונג אין באַלאַניע

אין באַלאַניע האָט זיך געעפנט אן אויסשטעלונג פון
בילדער, וועלכע ס'האָבן געמאַלט קינדער, אומגעבראכטע
אין ווארשעווער געטאָ.

פון צייטונגען

יאקאָפּאָ דעלא קווערטשא¹
האָט געשאפן אַדאַמען מיט כאווען,
מיט א פינף הונדערט יאָר צוריק
האָט ער זיי אויסגעהאקט פון שטיין.
זיי שטייען באם פאַרטאל פון קירכע.
אַדאַמס קאַפּ איז קוטשעראווע.
דער קינסטלער איז שוין לאנג ניטאָ,
און כאווע איז נאָך יונג און שייך.

בא כאווען און בא אַדאַמען
זינען די אויגן שטענדיק אָפּן,
און ס'זעט דאָס שטיינערנע פאַרפאַלק
דאָס לעבן אינעם שטראָם פון ליכט.
א שטארקער ווינט איז
אף באַלאַניער גאסן אַנגעלאָפּן,
דעם ביטערן גערוך פון סרייפּעס
און פון רויך געבראכט מיט זיך.

¹ יאקאָפּאָ דעלא קווערטשא — א באוויסטער איטאליענישער קינר
סטלער, וואָס האָט געלעבט אין פּופּצנטן יאָרהונדערט.

און אין דער בילדער-גאלעריי
די פארהאנגען פארהויבן,
באנאנד מיט ראפאעלס צעציליע
אנטפלעקט א נייע וועלט,
א וועלט, וואָס שוידערט
און וואָס קאָן צו העכסטער הייך דערהייבן.
א וועלט, ווי שווארצע וועגן צו דעם טויט
האַט קיינער ניט פארשטעלט.

א וועלט — א שטייג. א געטאָ-וועלט,
ארוםגעצוימט מיט דראַט און שטיינער,
א וועלט, וואָס האָט געליטן הונגער, קעלט.
געפאלן טויט — און דאָך געזיגט.
זי האָט געזיגט, און אירע טויטע
פארגאזירטע קינדער קליינע
א גרוס — א טויב פון יענע טעג —
דער גרויסער וועלט האָבן געשיקט.

איז היינט די טויב אין דער באַלאַניער
בילדער-גאלעריי פארפלוין,
זיך צוגעטוליעט קינדערש-מילד
צו הויכע, זויבער-ווייסע ווענט.
דאָס געטאָ-מיידעלע — אכוץ דער גרוב,
האַט עפעס נאָך געזען דען פאר די אויגן?
נאָר אַנגעמאַלט האָט עס א שקיע,
וואָס אין פעלד אין פרייען ברענט.

איך ווייס ניט, קינד, האָסט ווען געזען
אין פעלד א צונטער-רויטע שקיע?
ווען דו וואַלט אויסוואקסן, וואַלט עפשער
סנאָפעס בינדן פלינק אין סטעפ.
און ווער וואַלט זיין דאָס יינגעלע,
וואָס אַנגעמאַלט האָט, ווי די מעוועס פלעזן?

ניט קיין מאַלבערט האָט ער געהאט —
פון א פארברענטער שטוב די טרעפּ.

האַסט מעוועס ליב געהאט? און מעוועס
זינען דאָרט, וווּ כוואליעס רוישן,
וווּ צווישן ערד און הימל הויליעט אום
פארשניט א ווינט און בלויט.
איז וואָס זשע וואַלסטו, יינגעלע, געטאָן,
ווען דו וואַלסט אויסוואקסן א גרויסער?
דעם יאָם געמאַלט, צי פאַר די יאמען
שיפן פּרעכטיקע געבויט?

עס קוקט אראָפּ פון וואנט,
מיט אויסגעדארטן הענטל דין געצייכנט
אליין שימשן־האגיבער —
שוין א בלינדער, נאָר מיט קויכעס פול.
און אָף אן אנדער בילד — א פרוי,
אן אויסגעדארטע און א בלייכע,
זי קוקט פאַרכושט אין ווייט, אין שווארצן רויך,
באם קאַפּ זי האלט זיך דול.

און נאָך א בילד דאָ הענגט:
א מיידל האלט אין ביידע הענט גראנאטן,
און ס'איז קיין סאָפעק ניט —
זיי וועלן טרעפן אָף געוויס אין ציל.
און נאָך א בילד: א מאנצבל מיט א ביקס.
אן אונטערשריפט — „מיין טאטע“.
און ס'דוכט, אז נאָך דעם שאָס
געוואָרן מיטאמאַל איז שטיל.

ס'האַט גאַרנישט ניט געשוינט
אין געטאָ ווארשעווער דאָס ווילדע פּייער,
פארברענט די הויכע מויערן פון שטיין,
פארסארפעט אַלץ ארום.

פון גרויען אש און פון רוינען שווארצע
האַבן הענט געטרייע
די קינדערשע געמעלן אופגעהויבן
צו דער סאמע זון.

איצט הענגען זיי אין בילדער־גאלעריי.
זאָל זיי די וועלט דערקענען.
יאַקאַפּאָ דעלאַ קווערטשאַס אַדאַם
מיט אַ זאַסטעפּ שטייט אַנטקעגן זיי.
און כאַווע איז באַנאַנד.
זי האַלט אין ביידע הענט אַ ווערעטענע
און קוקט אַף קאַזנען מיט העוועלן —
אַף אירע קינדער צוויי.

און זיי זינען נאָך קליין,
און זייער שפּיל איז קינדערש און אומשולדיק.
דער טערפּקער טאַם פון בלוט
איז נאָך דער וועלט געוועזן ניט באַקאַנט.
איר הערט מיך, מענטשן פון דער גאַרער וועלט,
מיר'ן אליין זיין שולדיק,
אויב אַף אַ ברודער אופהייבן
אַ ברודער וועט זיין האַנט!

כ'צייל אין הימל שטערן

ק. זש. געווידמעט

כ'צייל אין הימל שטערן — כ'צייל א גאנצע נאכט:
פינף און פופציק טויזנט און ניין הונדערט אכט.

און אין יאם די וועלן כ'צייל און צייל פארטראכט:
פינף און פופציק טויזנט און ניין הונדערט אכט.

ס'האט די יאָדלע וויפל נעדעלעך געבראכט?
פינף און פופציק טויזנט און ניין הונדערט אכט.

אף איר האנט דער דינער ציפערן א ריי —
שטעמפל אַסווענצימער, אַנגעגליטער וויי.

מייסים — פינף און פופציק טויזנט און ניין הונדערט זיבן.
זי — די ניין-הונדערט-אכטע — לעבן איז געבליבן.

פון ווייטע און נאָענטע צייטן

1

ס'פלעגט שטענדיק זיין פארהאַרעוועט מיין מאמע,
און דאָך פלעגן מיר גיין אמאָל צוזאמען.

צו א בען־איר, צי צו א קרויווע אירער,
צי פראָסט און פּאַשעט — אומגיין און שפּאַצירן.

און זייער אָפט פלעג איך פון הינטן בלייבן,
אף יעדן שפּאַן געפינען, וואָס צו קלייבן.

א טשוועקל, צי א שטיקל גרינינק גלעזל,
צי צווישן שטיינער א פארטשאכנעט גרעזל.

צי גלאט פאַרייסן אין דער הייך דעם קאַפּ...
און איך פלעג גלייך דערהערן: — שטיי ניט אָפּ!

דעריאָג מיך גיך, און גיי מיט מיר באנאנד.
און ס'פלעג מיין הענטל זיך באהאלטן אין איר האנט.

עס איז געווען אמאָל. צוריק מיט וויפל יאָרן.
מיין מאמעס האנט איז לאנג שוין קאלט געוואָרן.

ווי קינדווייז גיין פלעגט לעבן מיר מיין מאמע,
עס גייט דאָס לעבן איצט מיט מיר צוזאמען

און קוקט געטרײַ, פון הינטן כ׳זאַל ניט בלייבן,
און פוסטע ווערטער כ׳זאַל אין הארץ ניט קלייבן.

און ס׳נעמט פון מיר די אויגן ניט אראָפּ.
און כ׳פּיל, ווען ס׳וועט מיר זאָגן: — שטיי ניט אָפּ!

דעריאָג מיך גיך און גיי מיט מיר באַנאנד.
און עס דערלאנגט דאָס לעבן מיר זײַן האַנט.

2

קיין שפּילכלעך פּלעגט די מאמע מיר ניט קויפּן,
נאָר כ׳האַב אין זיי קיין מאַנגל ניט געפּילט.
אין אונדזער הויף, אין שכינעסדיקע הויפּן
זיי פּלעגן אָנגעוואַלגערט זײַן אין הויפּנס
און רופּן גערן: — קום אהער און שפּיל.

אום פּרילינג פּלעגן שטראָמען קילע, גיכע, —
אָט די, וואָס לויפּן בא דעם ראַנד פון שליאַך —
מיך בעטן זייער: — טו זשע אויס די שיכלעך,
בא דינע פּיס וועט דרייען אונדז א וויכער.
מיר איינלן אָבער. שטיי ניט לאַנג פאַרטראַכט.

אין פּרעמדע סעדער פּלעגן ביימער אלע
די שווערע צווייגן אָנבייגן צו מיר.
אן אנדער בוים פּלעגט בעסער זײַן א באלן
כ׳זאַל אף זײַן שטאַם ארופּקריכן, — ניט פּאלן —
און — פּיק! — ווי יענער פּויגל ערשט פאַר דיר.

נאָר ווי כ׳פּלעג זײַן באשעפּטיקט און פאַרנומען,
דער מאמעס טריט פּלעג איך דערפּילן לייכט.
דעם וועג פאַרלויפּן איר: — וואַלסט מיך גענומען...
— נו, קום... — אין קאַל און אין די אויגן — אומעט.
נאָר איך בין גליקלעך. ווער איז צו מיר גלייך?

און טייקעף ווילט זיך מיר אף איר פארלאָזן.
כ'מאך צו די אויגן, כ'נעם זי פאר א האנט.
איך ווייס, אז פאלן וועט זי מיך ניט לאָזן.
און בלינדערהייט איך גיי פארביי די גראָזן,
כ'גיי מיטן וועג, ווו אלץ איז מיר באקאנט.

איך ווייס, אף אונדז רוקט אָן זיך א לאמטערן
(איך עפן אופ איין אויג — יאָ, ס'איז אזוי).
איך ווייס, ווו ס'הענגט א בלויע שילד „א שערער“,
בא וועלכן טויער ליגן שטיינער שווערע,
אף וועלכן הויז — עס איז דער דאך פון שטרוי.

...נאָר ס'ווייס, איך קען זיך ניט פארגעבן
די ווייטע רעגעס פון מיין בלינדן גאנג.
און ווען עס גייט מיין אייניקל דערנעבן,
מאכט צו די אויגן, וויל די האנט מיר געבן,
איך זאָג אים: — ווייס, אז שפעטער טוט עס באנק!

פאר אלץ, וואס יונגעהייט איך האב געציטערט

פאר אלץ, וואס יונגעהייט איך האב געציטערט, —
קיין האַר איך האב ניט מוירע שוין אצינד,
ווי ס'וואַלטן מיך באוואכט געוואגטע ריטער
פארשטעלטע, ווען עס מאכט זיך, פאר א ווינט,

ניטאָ קיין ווינט — די ריטער זיך פארשטעלן
ווען פאר א גרינינק גרעזעלע באם שליאך,
ווען פאר א ווייטן שטערן פאר א העלן,
צי פאר א וויסער ווינטערדיקער נאכט.

לעמאַשל, ציטערן איך פלעג פאר גאסן שפעטע,
געשראַקן זיך אין וועג פאר יעדן שטיין.
פון יענער מוירע מינער כ'קען איצט שפעטן —
א גרויסער אופטו בלאַנדזשען שפעט אליין.

אין ערשטן קלאס כ'פלעג ציטערן פאר „צווייען“
בישכיינעס מיט א בלויען פלעק פון טינט.
און שפעטער, שפעטער, פון געבורט די ווייען
א מוירע אין מיין הארץ האַבן געשפינט.

א שיינע פרוי, אפילע אף דער בינע,
ווער רעדט, ווען טרעפן כ'פלעג אזא בא פריינט,
האַט שלאָפן ניט געלאָזט מיך ביז באגינען...
פאר שענסטע פרויען כ'האַב ניט מוירע היינט.

נאָר ניט בעקויעך זיינען מינע ריטער
מיך מאכן דרייסט און אויסלעשן מיין שרעק,
ווען ס'כעזשונט זיך דער כעזשונט מיט א ציטער —
כ'האַב מוירע פארן טאַג, וואָס גייט אוועק.

פאראן זינען ערגעץ נאך סקווערן...

פאראן זינען ערגעץ נאך סקווערן,
ווי ס'זיצן פארליבטע אף בענק,
ווען הויך אזוי וואנדערן שטערן?
ווי ס'וואנדערן שטערן, כ'געדענק.

פאראן נאך א סטעזשקע אין קארן,
וואָס לויפט אין די זאנגען ניט דרייסט
און ווערט אינדערווייטנס פארלאָרן?
די סטעזשקע דארף זיין ערגעץ, כ'ווייס.

פאראן אין א צווייט אין א ווייסן
א סאָד אין פארטאָגיקן שלאָף,
ווי ס'מאַלט זיך דאָס לעבן א מניסע?
פאראן אזא קישעף, איך האָף.

פאראן איז א דאמפער א גרינער,
וואָס טראָגט די פארטרוימטע אין ווייט.
ווען ס'קומט ניט דער טויט אפן זינען?
אין לעבן איז דאָ אזא צייט.

א צייט ביז דער צייט, ווען די יארן,
ווי שטיינער אין אָפּגרונט זי שיט...
כ'זע אלץ יענע סטעזשקע אין קארן,
דעם סאָד — אין א גאָלדענעם צווייט.

ווי יונגער הייט

איך קוק אף זיך, ווי ס'קוקן אפן מוילעד בלינדע,
און ווייס אליין ניט, וואָס וועט מיט מיר זיין?
ביז גאָר א מאַדנע זאך קומט פאַר מיט מיר אצינדערט:
ווי יונגער הייט כ'ליב אלע מאָל זיך איין.

ווי ס'טרעפט געוויינלעך מיט פארליבטע גאָר מעסוקן,
איך אייפער, כ'לייד און שיר כ'פארליר דעם קאַפּ.
איני, ס'וועט מיין ליבע אין די אויגן מיר ניט קוקן,
מיין קאַל ניט הערן — דאָס איז מיר קיין שאַד.

צי וואָס יאָרהונדערטער און טקופעס אונדז צעטיילן,
כ'זע קיין מעכיצע אויך ניט איין אין דעם.
ס'האַט יעדער ליבע מינע פיל מיר צו דערציילן —
איך הער און טו קיין ריר ניט מיט קיין ברעם.

אף מינע ליבע ווארטן בילדער־גאלערייען.
נאָר כ'ליב ניט, מאכמעס גיריק כ'בין נאָך רום.
האַט ראפאעל ארויסגעשטויסן גאלילייען —
האַבן מאדאַנעס בלויז געשוועבט ארום,

האַט טיציאן געבראכט א פרוי מיט אויגן גרינע —
האַט מיך די ליבע אפן אָרט געפלעט.
דערנאָך פארליבט זיך אין ניקאָלאַ פאגאניני,
האַט נאנסען מיטן פידלער זיך פארוועט.

האָט זיך מיט נאנסענען פארוועט אן אלטער פישער,
האָט העמינגוויי זיין פישער גלייך פארשטעלט.
קען עמעץ טראכטן: ביסט א מיוון אף דער אישע,
די לייכטזיניקסטע עפשער אף דער וועלט...

ביז גאָר א מאָדנע זאך קומט פאַר מיט מיר אצינדערט,
ווי יונגעהייט כ'ליב אלע מאָל זיך איין...
איך קוק אף זיך, ווי ס'קוקן אפן מוילעד בלינדע,
און ווייס אליין ניט, וואָס וועט מיט מיר זיין.

א, איך פארשטיי דיין מיין

א, איך פארשטיי דיין מיין,
ווען בעטסט מיר, כ'זאל ניט גיין
אין גאס, ווייל ס'גיסט א מאבלדיקער רעגן.
כ'שטעל גלייך זיך אָפּ באַם שוועל,
דעם מאנטל כ'טו אויס שנעל...
נאָר אָפּשטעלן דו קענסט דאָך ניט די רעגעס.

דו בעטסט מיר שטילערהייט:
— נו, טו א קוק, ווי ס'שנייט,
ווי ס'דרייט דער ווינט, אן עמעסדיקער וויכער...
וואָס גייט דיר אָפּ דער גאנג?
איך פיל אויס דיין פארלאנג.
נאָר ס'פאָלגט דיר ניט די צייט און פליט אלץ גיכער.

איך בלייב אין שטוב, ווען ס'בליצט,
ווען ס'איז א טאמעז-הייץ,
צי ווען א פראָסט מיט אייז די גאס באשפיגלט...
איך פאָלג דיר אלע מאָל,
האָסט אזא הארציק קאָל,
דו ווילסט מיין וועלט פון צוגווינטן פאריגלען...

אין פענצטער כ'זע אצינד
א היץ, א פראָסט, א ווינט,
ווי ס'זיפט זיך שטיל, צי ס'כילופעט ביז א רעגן.
נאָר ס'זווייט עס שנייט,
ס'זוויי א רעגן גייט
און שווענקט אראָפּ, ווי גרינגן שטויב, די רעגעס.

דו לייענסט אַפּט

דו לייענסט אַפּט, ווי כ'שרייב אין מיינע לידער:
כ'האַב ליב די וועלט פון הימל ביז דער ערד.
בלויז דיר האָב איך קיין לידער ניט געשריבן
און דיר אין ליבע זעלטן זיך דערקלערט.

ווען אין שפיטאַל צו דיר בין איך געגאנגען,
אין אומרו איינגעהילט, אין שרעק פארקלערט,
„ס'איז האַרבסט, און זון האָט פּרילינג-גאַלד צעהאנגען!“ —
פּאַרכידעשט כ'האַב א מיידלש קאַל דערהערט.

כ'האַב ליב די זון, ווען ביסט, מיין ליבער, נאַענט,
כ'האַב זייער ליב דעם יאם, ווען ביסט באַנאנד.
איך פּלאַנטער איצט: ס'איז טאַג נאָך צי שוין אָונט,
און שטערן זעען אויס מיר ניט באַקאנט.

אלציינע בלעטער און אלציינע שטאמען

איך ווער אלץ מערער ענלעך אף מיין מאמען —
אלציינע בלעטער און אלציינע שטאמען.

ס'איז מיין אנטדעקונג ניט פון קיין דערפינדער...
אף מאמעס זיינען שטענדיק ענלעך קינדער.

אף יונגע מאמעס אָבער — קינדער קליינע.
דערנאָך? דערנאָך — א זקיינע אף א זקיינע.

און קיינער וועט די וועלט ניט איבערמאכן —
כאַטש וויין, כאַטש לאך. וועל איך שוין בעסער לאכן,

און ווארטן אף דער צייט, וואָס איז פארלאַקערט —
מיין טאַכטער זאַל זיך אַנקוקן דערשראָקן.

אז ענלעכע אף מיר, ווי כ'בין אצינדערט.
זי ווייסט: אף מאמעס זיינען ענלעך קינדער.

אף יונגע מאמעס אָבער — קינדער קליינע.
דערנאָך? דערנאָך — א זקיינע אף א זקיינע.

אפסני... פון אנהייב...

1

שטייט פון בראַנזע לעסיע אוקראַינקע,
כ'זאָג איר: — וויסט, לעם דיר איז א שפיטאַל.
אין געדאנקען גרויליקע פארזינקען
גיי איך דורך פארביי איצט אלע מאָל.

כ'טראָג אין קוישל פאר א גרויסן כוילע
מינעראלע וואסער אין א פלאש.
אין פאלאטע — וויסע ווענט, און הוילע,
בלאסע שניין, ווי ס'איז זיין פאַנעם בלאס.

כ'מוז דעריבער שטענדיק אהין אַיילן.
אַייל איך טאקע. ס'מאכט ניט, וואָס כ'בין מיד.
אַבער ווי איך אַייל ניט — אף א וויילע
לעבן דיר פארהאלט איך מינע טריט.

און איך טו א קוק אין דיינע אויגן,
אף דיין דינעם מויל אין פיין פארפרעסט.
וואַרקען אין שפיטאַל-הויף וויסע טויבן,
טויבן זינען דאָרט געגארטע געסט.

אין געדאנקען גרויליקע פארזינקען,
בעט איך זיך אליין: א שטארקע זיי.
האַף איך מאַרגן, לעסיע אוקראַינקע,
מיטן קוישל ווידער גיין פארביי.

ס'האט מיר געזאגט א דאקטערן א יונגע,
 אז ארבעט דארף מען געבן זיינע לונגען,
 זאל איך א פילקע ברענגען אין שפיטאל.
 אויב ניט קיין פילקע — מעג עס זיין א וועלפל,
 א האז פון דינער גומי צי אן ענטל —
 ער זאל דאס שפילכל אַנבלאָזן צומאָל,

דערנאָך געהיט א צי טאָן דעם פארשטעקער —
 וועט זיך דאָס שפילכל פּלוצעם ווי דערשרעקן
 און ווערן ווידער אַנמעכטיק און קליין.
 און אָט אזוי א צווייטן מאָל, א דריטן.
 כ'בלייב צווישן האַפענונג און שרעק אינמיטן,
 און א פארלוירענע איך לאָז זיך גיין,

און קום אין קלייט, אין וועלט פון שפילכלעך בונטע,
 איך סטארע זיך די שפילכלעך קלייבן מונטער,
 און ניט דערשראָקן, ייעשדיק און מאט.
 איך רעד זיך איין: — אהער בין איך געקומען,
 און קויף דערפאר די שפילעכלעך פון גומי,
 ווייל שפילכלעך האָט ער קינדווייז ניט געהאט.

איך קויף א פילקע — פאסן רויטע, בלויע,
 א העזל מיט אן אַנגעשפיצטן אויער,
 איך גיי, איך אייל, עס זאל ניט זיין צו שפעט.
 ס'האָט פאָרט געזאָגט די דאָקטערן די יונגע,
 אז ארבעט דארף מען געבן זיינע לונגען,
 א קלייניקייט — א מענטש ליגט לאנג צו בעט.

אפּסנײַ... פון אָנהייב... קען אן אָנהייב זײַן,
 ווען ער איז שוין געווען און ערגעץ ווייט געבליבן,

באם ראנד פון אַרעמען, אין שטויב צעמאַלטן וויגל,
בא פענצטער בלינדע מיט א קנאפער שיין?

אפסניי... פון אָנהייב... קענען אף א זייט
דעם קראנקן גוף א קער טאָן שווער אפן געלעגער,
זיך אופזעצן געהיט אף קליינע וויילעס מעגן...
ווי קען צוריק פארבלאָנדזשען אזא צייט?

אפסניי... פון אָנהייב... א, פון וועלכן העק
עס קומט די רעגע, ווען מע קען דעם דיל באטרעטן.
די קרענק פארשטעלט זיך פרעך אין קינדהייט אין
א שפעטער, צו וואָס באדארף זי עס, צו וועלכע שלעק?

אפסניי... פון אָנהייב... שטרעק איך אויס די הענט
און זיינע גרויסע הענט כ'נעם ציטעריק אין מינע.
איך פיר אים אום. עס מישט זיך אויס מיין פרייד מיט
טיינעס:

ווי האָט דער אָנהייב פאַרקומען געקענט?

אפסניי... פון אָנהייב... אויב מע דארף אפסניי,
זאָל זיין אפסניי, כ'האַב ניט פארגעסן מיין מעלאַכע,
כ'וועל לערנען זיצן, לערנען גיין מיט בראַכע,
ווי מינע קינדער קיין איינהאַרע דריי.

אפסניי... פון אָנהייב... זאָל זיין, ניט אזוי
זעט אויס דער אָנהייב, ווען עס נעמט די ווייט שאַריען,
פון מיטן וועג צום אָנהייב דיינעם כ'קום זיך מינע,
און דער פארצווייפלונג מינער זאָג איך: לוי!

אפסניי... פון אָנהייב... ס'קען אן אָנהייב זיין,
ווען ער איז שוין געווען, און ערגעץ ווייט געבליבן,
באם ראנד פון אַרעמען, אין שטויב צעמאַלטן וויגל,
בא פענצטער בלינדע מיט א קנאפער שיין...

בלויע ווינטן

בלויע ווינטן, ווי אף אוקראינע,
ס'פאלט א שטערן ערגעץ ווייט אראָפּ.
אין פארנאכט אין שטילן און אין גרינעם
לאַזט מיין גרויסער אומרו מיך ניט אָפּ.

איך וועל סייוויסיני אצינד ניט שלאָפּן,
און אין הארצן טוט עפעס אַ רײס.
כ'האַב געלאָזט די טיר אין צימער אָפּן,
כאַטש איך ווייס עס זיכער: ס'איז אומזיסט.

כאַטש איך ווייס, אז דו וועסט איצט ניט קומען,
כאַטש איך ווייס, אז דו ביסט איצטער ווייט.
דאָרט, וווּ מינען שוידערלעכע ברומען,
דאָרט, וווּ ס'גייט אַ בלוטיק־הייסער שטרײט.

דאָרט, וווּ ס'ברענען מויערן און כאטעס,
וווּ די דניטשן זייען שווארצן טויט,
וווּ אף ביימער הענגען גרויע טאטעס,
דו ביסט דאָרט, וווּ ס'איז אין דיר די נויט.

כ'ווייס, אין דעם איז שולדיק נאָר דער אָוונט,
בלויע ווינטן, ס'זווייכע גרינע גראָז,
וואָס כ'וואָלט וועלן, דו זאָלסט זיין איצט נאָענט,
וואָס כ'האַב אָפּן הינט מיין טיר געלאָזט.

וואָס כ'וועל סיוויסיי אף דיר היינט ווארטן,
און אומזיסט כ'וועל קוקן אף דער טיר.
כ'האָב פאר דיר אזויפיל ווערטער צארטע,
און אזויפיל ליבע כ'האָב פאר דיר.

נאָר כ'וועל היטן טריי מינע געפילן,
אלע צארטע ווערטער זאָגן דיר
אין א ווייכן אָוונט, אין א שטילן,
ווען וועסט טאקע עפענען מיין טיר.

איך וואָלט... איך וואָלט...

איך וואָלט... איך וואָלט... כ'וואָלט כ'ווייס ווהיז געפאָרן,
געפלוּיגן גיך צי ווייט צופוס אוועק.
נאָר ס'לאָזן מיך ניט, כ'ווייס ניט, צי די יאָרן,
צי עפשער פראָסט און פאָשעט — מיינע טעג.

איך וואָלט... איך וואָלט... איך וואָלט זיך וועלן פרייען,
ווען ס'רעגנט גרוי, ווען בלענדנדיק עס שנייט.
נאָר ס'לאָזן מיך ניט יאָרן, וואָס פארגייען,
צי עפשער גאָר א שטילע וויילע לייד?

איך וואָלט... איך וואָלט... די הענט כ'וואָלט וועלן מיינע,
ווען עמעץ פאלט — זיי אונטערלייגן גיך.
ניט צו די גיכע יאָרן איז מיין טיינע,
צו מיינע הענט — ווי קנאפ זיי פאָלגן מיך.

איך וואָלט... איך וואָלט... ווי גוט, ווען איך וואָלט קענען
דעם „כ'וואָלט“ פארבייטן אף א שטרענגן „כ'האַב“.
נאָר כ'טו א טראכט, פארקנייטשנדיק די ברעמען —
איך וואָלט... איך וואָלט... איך וואָלט איז אויך א גאָב.

די זענער

די זענער

פריערן

הינטערן וואלדישן טויער

כ'האָב הינטערן וואלדישן טויער,
אין הויכן, גרויסשטאַטישן מויער
אף העפקער געלאָזט צי אף באַרג
די אלע טאַגטעגלעכע זאַרגן,
וואָס כ'הייב מיט זיי אָן מיין פרימאַרגן,
נאָר כ'ענדיק מיט זיי ניט דעם טאַג.

ווי כאווע כ'גיי אום אין גאניידן.
כ'טראַג, עמעס, א קאַפטל, א קליידל
און וויסע, סינטעטישע שיך.
נאָר עפל פון ביימער מיר ווינקען,
און פייגלען, די שענסטע, מיר זינגען
אין יאמען פון זוניקער ליכט.

און אוראלטע וועווערקעס ברוינע
זיך וויגן אף ביימערשע קרוינען,
און כיטרע זיי קוקן אראַפּ.
די פאַזעמקעס — ברעקלעך רובינען...
וואָס קומט מיר דאָ ניט אפן זינען?
פון זאַרגן איז פריי מיר דער קאַפּ.

א זאַרגלאָזע קלייב איך דאָ שוואַמען,
כ'געפין אויס א פאסיקן נאַמען,
רוף אָן יעדער שוואַם, ווי איך וויל.

איך קוויק זיך מיט וואלדישע בלומען,
כ'פארקוק אין א טרוקענעם ברונעם
מיט עכטן ראכמאָנעס־געפיל.

וואָס איז עס? אין שטילן פרימאָרגן
כ'דערזע אומגעריכט — מינע זאָרגן,
זיי אַיילן צו מיר דורכן גראָז.
איך מיין, אז דעם וואלדישן טויער
צי עפשער די טיר אין מיין מויער
כ'האַב לייכטזיניק אָפן געלאָזט.

א רעגן

אין וואלד גייט א רעגן,
א הארבסטיקער רעגן א גרויער,
א סטעזשקע א נאסע
באהאלט זיך פארלוירן אין גראָז.
איך דארף עפעס פרעגן,
איך דארף עפעס וויכטיקס פארטרויען,
דער הימל — א בלאסער
אין כמארעס באהאלט זיין פארדראָס.

די שטערן באהאלט ער,
פון גינגאָלד — א האלבע לעוואָנע,
נאָר — שטערן אף צווייגן —
די רעגנדלעך פינקלען פארטראכט.
אין פינצטערניש קאלטער
דעם זומער איז ליב מיר דערמאָנען,
און טרוימען, און שווייגן,
ווי ס'שווייגט אינעם רעגן דער שליאך,

די טראָפנדלעך ציילן,
וואָס פאלן אף טונקעלע שויבן,
און זאָל זיך מיר דאכטן —
דו רופסט מיך אין הארבסטיקן וואלד.
א מניסע דערציילן,
פארקוקן מיר גלייך אין די אויגן,

אין אויגן פארמאכטע,
וואָס עפענען וועל איך זיי באלד.

איך דארף עפעס פרעגן,
איך דארף עפעס וויכטיקס פארטרויען,
א הימל א בלאסער
אין כמארעס באהאלט זיין פארדראָס.
אין וואלד גייט א רעגן,
א הארבסטיקער רעגן א גרויער,
א סטעזשקע א נאסע
פארלוירן אנטלויפט אינעם גראָז.

סאָף זומער

עס שיקערט מיך דער דופט פון פאלנדיקע בלעטער,
באשפריצט מיט טראָפנס פינקלענדיקן טוי.
וואָס איז עס — שוין דער האַרבסט, צי ס'איז נאָך באַביע
ליעטאַ,

ווער קען די גרענעץ אינשטעלן גענוי?

עס פענטען מינע טריט די שפינוועבס־פּאַדעם דינע,
נאָר אומראַכמאַנעסדיק צערניס איך זיי און גיי.
אזויפיל שפינוועבס קען מען נאָר געפינען
אין א פארלאַזטער, אומעטיקער היים.

אין וואַלד איז שיין און יאַמטעוודיק־דערהויבן,
און מיר איז שווער, און כ'קאַן עס ניט פאַרשטיין:
מיין זומער איז נאָך צי פון האַרבסט דער אָנהייב,
א סטעזשקעלע, וואָס פירט צו שניי און קעלט?..

איך ווייס דאָך גוט: דעם פּרילינג בעשום־אויפן
פאַרפלאַנטען קען מען ניט מיט קיין שום צייט פון יאָר.
איך טרעט אָף בלעטער — בונטע, ווייכע הויפנס,
ווי אין מיין פּרילינגדיקן, ליכטיקן קאַיאָר.

אין וואלד

מע זאָגט: ס'איז א פרעמדע נעשאַמע — א וואלד.
א פינצטערער וואלד, ווו ס'איז כוישעך און קאלט.

כ'גיי אום אינעם וואלד, פון דער ליכט ווער איך בלינד.
די גאָלדענע בלעטער דער הארבסט מיר צעצינדט.

די זון שיקט מיר שטראלן דורך צווינגן-געדריי,
א זילבערנער שפינוועבס באקלעפט מיך, ווי שניי.

כ'גיי אום אינעם הארבסטיקן וואלד און איך שטוין:
ס'פארנייגט מיר א ווערבע איר גאָלדענע קרוין,

באוויזט מיט א צווינג אף צעטאָפטשעטן גראָז —
ס'איז עמעצנס פרייד צי א שטומער פארדראָס?

ס'דערציילט מיר דער וואלד, כאַטש עס דאכט, אז ער
שווינגט...

א וועווערקע שפרינגט פון א צווינג אף א צווינג,

א שוואַם שארט פאנאנדער די בלעטער ארום,
בליבט שטיין אף איין פיסל און קוקט אף מיר שטום.

עס האָט מיך פארדרייט אינעם וואלד-קאראהאָד.
איך ווייס ניט — דעם וואלד גיי איך אָן מיט מיין סאָד?

סייווי מיינע סוידעס פארטרוי איך אים שטיל.
א פרעמדע נעשאַמע — א שלעכטער געפיל.

קיין פרעמדע נעשאַמע כ'וועל קיינמאָל ניט זיין.
כ'ווער אַקאַרשט ניט בלינד אינעם וואלד פון דער שיין.

ניטאָ קיין אירפען שוין

ניטאָ קיין אירפען שוין. כ'בין ווידער אין קיעוו.
וואָס איז פונעם זומער געבליבן מיר פאָרט?
א קלומבע מיט קווייטן, א פלאמיקע שקיע,
אין הימל — דער בעריכעס גאָלדענע קוואַרט.

ניטאָ קיין אירפען שוין, דער האַרבסט איז געקומען,
צעפאטלט מיט רעגנדלעך האָט ער דאָס גראָז.
און לידער — ס'איז מער אין זיי פרייד אָדער אומעט? —
עס האָט מיר דער שענסטער פון זומערס געלאָזט.

ניטאָ קיין אירפען שוין. די קליאַנען אין בראַנזע,
באפליגלטע סטייעס צעפינטלען די הויך.
א נעפל פארלוירן אין אַוונטן בלאַנדזשעט,
און ס'וויגן זיך ביימער אין כוואליקן רויך.

ניטאָ קיין אירפען שוין. כ'בין ווידער אין קיעוו.
וואָס איז פונעם זומער געבליבן מיר פאָרט?
א קלומבע מיט קווייטן, א פלאמיקע שקיע,
אין הימל — דער בעריכעס גאָלדענע קוואַרט.

אַנהייב זומער

אַנהייב זומער... ווייכע גראָזן גרינע,
פון די ביימער פאלט אראָפּ דער צווייט.
גאנוועט זיך צום פענצטער א באגינען,
איך דערקען פונווייטן זיינע טריט.

פריער פארבט ער אָפּ די טונקלע שויבן
אין א ווייכן, בלויילעכן קאַליר.
נאַכדעם לעשט ער אויס די שטערן אויבן,
שיקט א שטראל א גאַלדענעם צו מיר.

און צעקלינגט זיך הילכיק מיט טראמוויצען,
און צעזינגט זיך פריילעך אין געלויף,
מיט מאשינען אנליקע און נייע,
מיט א שפיל א קינדערשער אין הויף.

איך האָב זייער ליב די פריע שאַען,
ווען ס'וואכט אוף דאָס לעבן ארום מיר.
נאָר ס'פארדריסט מיך — דיניע אויגן גרויע
זעען בלויז די בייגעלעך פאפיר.

מיך פארדריסט, וואָס אין אזעלכע וויילעס
שטיי ניט איך, נאָר עמעץ פאר דיין בליק.
דער פרימאָרגן האָט אזויפיל מיילעס,
דער פארדראָס איז עפשער גאָר מיין גליק.

איך ווייס, ס'זינען אלט שוין די ביימער

איך ווייס, ס'זינען אלט שוין די ביימער אין סאָד,
נאָר יונג זיי צעבלען זיך ווידער אין מיין.
איך זאָג צו די ביימער: פארטרויט מיר דעם סאָד,
ווי ווערט מען עס יונג אלע פּרילינג אפּסנטי?

ווי קען עס אן אלטער, געהויקערטער בוים
מיט צווייט זינע צווייגן באדעקן געדיכט?
און פרעג איך די אוראלטע שטערן אין רוים:
— וווּ שעפט איר די שטענדיקע קוואלן פון ליכט?

ווי קאָנט איר עס גלען מיט אייביקן פלאם,
אפילע ווען צייטן צעדרויבלען שוין אייך?
פארשעמט, שטילערהייט, כ'פרעג א סאָד בא דעם יאם:
— ווי קענסטו עס שטענדיק מיט שיינקייט זיין רייך?

ביסט שייך, ווען דו ציסט זיך א שטילער צום ברעג,
צעשפרייטסט דינע אָרעמס מיט בלויען געוויג.
ביסט שייך, ווען א שיף דו פארפירסט פונעם וועג
און ווארפסט זי — א שטיפמאמע סיידן די וויג.

נאָר ווי זאָל דער יאם מיר אנטפלעקן זיין סאָד?
ער קען ניט מיין מענטשלעכע, ערדישע שפראך.
דאָס זעלבע איז אויך מיט די ביימער אין סאָד,
מיט ליכטיקע שטערן, וואָס כ'זע זיי באנאכט.

מיך ארט, וואָס מיין וואָרט קען צו זיי ניט דערגיין.
נאָר טויזנט מאל שטארקער עס ברענט מיך די לייד,
ווען ס'טרעפט — ס'וויל א מענטשן א מענטש ניט פארשטיין
און וויל ניט באנעמען פארשטענדלעכע רייד.

כ'וויל, ס'זאל מיר סטייען שנין

כ'האָב ניט געזען די ליכט, וואָס האָט ביז מיר געשיינט,
אין כוּישעך פון ניט זיין בין איך געווען, ווי בלינד.
איך וועל ניט זען די ליכט, וואָס ווען־עס־איז וועט זיין —
מיין גאַנצע ליכט איז די, וואָס שטראַמט אָף מיר אצינד.

פון טהאַם, וואָס הייסט „ביז מיר“, קיין מינדסטן קלאַנג איך הער,
ווי ס'וואָלט ביז מיר ארום געוועזן שרעקלעך שטיל,
ווי שטיל ס'וועט ווידער זיין פאר מיר די גרויסע ערד...
מיין גאַנצע קלאַנגען־וועלט איז די, וואָס כ'הער איר שפיל.

די צויבער־קלאַנגען כ'זאַמל פלייסיק און מיט ברען,
איך זוך זיי זאָרגזאַם אויס אָף יעדן שטעג און וועג.
די שטילקייט, וואָס וועט זיין און וואָס איז שוין געווען,
מיט לעבנס־קלאַנגען כ'וויל פארפולן ביזן ברעג.

אויב עפעס איז מיר קאַרג — איז בלויז די זונען־שיין.
איך שפּיגל זיך אין איר, איך זאַפ זי אין זיך.
דעם כוּישעך פון ביז מיר און וואָס נאָך מיר וועט זיין,
צו מאַכן ליכטיק־העל כ'וויל, ס'זאל מיר סטייען שנין.

שטיינער

איצט ווייסט מען: ס'ליגט א שטיין אף דער לעוואָנע.
א שטיין — ער וואָלט זיך איינגעמאַסטעט אף מיין דלאָניע.

ניט וויל ס'איז גרויס מיין האנט. עס איז מיין האנט א קליינע,
כ'פלעג אין מיין קינדהייט שפילן מיט אזעלכע שטיינער,

צי עפשער דער לעוואָנע־שטיין איז קלענער נאָך אפילע,
ווי יענע שטיינדלעך, וואָס פון זיי כ'פלעג בויען מילן,

נאָר צום לעוואָנע־שטיין עס זוכט די וועלט א שליסל:
וואָס איז דאָס פאר א שטיין, עס ווילן מענטשן וויסן.

און מיר — ווען ס'קומען שענסטע מייסעס אפן זינען,
איז שענערס פון לעוואָנע־שטיין ניט צו געפינען.

אן איינזאם שטיינדל, און א גרויסער, טונקלער שאַטן
לעם שטורעם־אַקעאן, וואָס איז מיט טונקלעניש פארשאַטן.

(אוי, מענטשן, לייגט ניט אַן קיין שטיינער איינס דעם צווייטן,
אפילע קליינע שטיינער ווארפן שאַטנס ברייטע).

נאָר ס'וואכן די געלערנטע אין נעכט אין לאנגע,
מע טראכט, ווי דאָס לעוואָנע־שטיינדל צו דערלאנגען,

און איך בין מער ווי זיכער, מע וועט טאקע קאנען
אראפנעמען דעם שטיין, וואס ליגט אף דער לעוואנע,

בעשאַלעם דורכגיין וועט דער וועג אין קרייזן, רינגען...
אראפנעמען א שטיין פון הארץ איז אַפט ניט גרינגער.

איך בין געקומען אין וואלד

איך בין געקומען אין וואלד, ווען עס האָט די קוקאווע
עמענס קינפטיקע יאָרן געדולדיק געציילט.
און אין דער הייך זינען וואַלקנס געשווומען פארהאוועט,
אימפעטיק, האסטיק, געלאָפן פון עפעס א הייל.

כ'האָב ניט קיין צייט ציילן עמענס יאָרן באשערטע.
אינזאפן דארף איך אין זיך אָט די שיינקייט ארום.
קליאַנען און טאנען — זיי ברענגען מיר קלאנגען, און ווערטער,
ביז איך וועל קענען — ניט זיין וועל איך גלייכגילטיק־שטום.

זינגען איך וויל. די קוקאווע איך וויל ניט פארשרייען,
עמעצער ציילט עפשער איצט איר „קורקו“ אינעם וואלד?
אָבער איך וויל, ס'זאָלן קויכעס אזעלכע מיר סטייען,
מענטשן אין פראַסט מיט מיין ליד זאָל ניט זיין אזוי קאלט.

כ'וויל, מיט מיין ליד זאָל די היץ זיי אזוי ניט דערנעמען,
כ'וויל, מיט מיין ליד זייער צאר זאָל צערינען, ווי שוים.
לידער אזעלכע באשאפן מע דארף אָבער קענען.
עפשער וועט בלייבן מיין ליד אזא בלויו אין מיין טרוים?

עמעס

איך וויל, מיין ליד זאל נאָר דעם עמעס זאָגן,
באגלייבט זאל זיין אין איר דער מינדסטער קלאנג.
און אויב ס'וועט זומער אויספאלן א האַגל,
דעם ווייץ און קאָרן אינעם ברייטן פעלד צעשלאָגן, —
זאל זיין אין ליד דער וויי פאר יעדן זאנג.

איך וויל, מיין ליד זאל קיינמאָל ניט פארשווינגן
דעם גרויסן עמעס, וואָס מיט אים כ'בין רייך.
און ווען ס'איז שווער אף הויכן בארג צו שטינגן,
זאל בעשום-אויפן דאן מיין ליד ניט לייגן,
ניט שרייען פוסט — דער וועג איז גרינג און גלייך.

איך וויל, מיין ליד זאל זאָגן נאָר דעם עמעס,
פון וואָס איך טראכט, נאָך וואָס איך בענק און גאר.
און זאָגן אין דער הייך און אָן א רעמעז,
אויב נאָר איך ווייס גענוי, איך פיל די שולד איז וועמעס
אין דעם, וואָס ס'קלעמט אן ערלעך הארץ אין צאר.

און אויב פארזען עס וועלן מינע אויגן
דעם עמעס, און ניט פילן כ'וועל אליין,
איך בעט אייך, ווערטער מינע, זייט ווי טויבן,
וואָס טיף-באליידיקטע זיי וואַלטן זיך צעפלויגן,
ווען ביז וואַלט זיי געדראַט א שווערער שטיין.

ס'האט אויסגעוועבט פאר מיר

ס'האט אויסגעוועבט פאר מיר פון גאלד א סטעזשקע די לעוואָנע.
און גלייך צו מיינע פיס געבראכט מיר די מאטאָנע.

מיסטאמע צוליב דעם, ס'זאל דער געשאנק מיר מער געפעלן,
האָט זי אין גאלד אריינגעוועבט נאָך בלויז וועלן.

און שוין קעדיי אינגאנצן מיך מיט ווונדער־שיינקניט פלעטן,
האָט זי די סטעזשקע אויסגעשפרייט אין שאָען שפעטע,

ווען ס'האָט א שטילע נאכט באם יאם די שטערן ברייט צעשאַטן...
איך בין געבליבן שטיין — ס'האָט מיר פארכאפט דעם אָטעם,

איך האָב געדאנקט דער נאכט, געדאנקט דעם יאם און דער לעוואָנע,
און נאָך א טראכט געטאָן: צי ווערט כ'בין די מאטאָנע,

די ווונדער־סטעזשקע, וועלכע ציט זיך גלייך צו מיר פון הימל?..
ס'איז שטיל ארום, און כ'האָב דערהערט פונווייטנס שטימען:

— דו זעסט, מנין טייערער, פון גאלד א סטעזשקע פאר אונדז ביידן.
— עס איז די סטעזשקע, — זאָגט ער איר, — בלויז פאר א גאלדן מיידל.

די נאכט איז קלוג, און דו ביסט ווערט, אז זי זאל דיך דערפרייען.
איך טו א קוק אין יענער זייט, וווּ די פארליבטע שטייען.

צו זיי עס ציט זיך אויך א סטעזשקע פונעם גינגאלד ריינעם?
און איך האָב גאָר געמיינט, די סטעזשקע איז פאר מיר אליין נאָר...

נאָר כ'ווייס שוין איצט — פאר אלעמען עס סטייען אירע שטראָמען.
און אויב אזוי, איז די לעוואָנע טאקע א כאַאָמע.

און ווען אין אַט דער נאכט וואָלט קומען מיר מיין גליק אנטקעגן,
וואָלט איך צום גליק מינעם געזאָגט: דו וואָלסט זיך לערנען מעגן

בא איר, בא דער לעוואָנע, וועלכע שוועבט אין ווייטן ברייטע.
פאר אלעמען זי קען די צויבער־סטעזשקעס אירע שפרייטן.

דער יאם איז שיין אזוי

דער יאם איז שיין אזוי נאך קיינמאל ניט געווען.
דאס יאמטעוודיקע קלייד אין פאלדן טיפע, שווערע,
און ס'דאכט זיך מיר, אזעלכע שיינע שטערן
כ'האב אפן הימל קיינמאל ניט געזען.

ס'איז קיינמאל שטאלץ אזוי קיין מעווע ניט געפלויגן
אין דער אומענדלעכער און שיינענדיקער הויך.
א שיפל שווימט, ווי איינגעהילט אין רויך.
פון צופיל שיינקייט מאך איך צו די אויגן.

איך שטיי באם אַוונטיקן יאם אצינד אליין.
מיר דאכט, אז צוליב מיר איצט ליכטן ווייטע שטערן,
און צוליב מיר טוט אן דער יאם זיין קלייד אין פאלדן שווערע,
און צוליב מיר איז היינט דאָ אזוי שיין.

כ'וועל זיין נאך לאנג אַט דאָ, איך ווייס ניט, וויפל,
נאָר הערסטו, יאם, ווען איך וועל פאַרט אוועק,
און עמעץ אנדערש קומען וועט צום ברעג,
טו אָן, ווי היינט, דיין קלייד אין פאלדן טיפע,

און היידע אום א שיפל אף דיין וועל,
און שפיגל אָפּ דאָס גאַלד פון שטערן ווייטע,
איך וויל, אז שטענדיק, אין די ווייטסטע צייטן
זאָל פראכטפול זיין דאָס לעבן אף דער וועלט.

ווייזט אויס, ס'איז דאָ אמאָל געווען א סאָד

ווייזט אויס, ס'איז דאָ אמאָל געווען א סאָד,
און פרוכטן פלעגן פאלן אין די גראָזן גרינע.
נאָר ס'האָט א שפאן געטאָן פאָרויס מיין שטאַט,
און כ'גיי דאָ אום אינעם געווימל פון מאשינען.

אין מענטשן-שטראָם כ'גיס זיך אריין געשווינד,
איך אייל, ווי אלע, אין גאנצפריעדיקע שאַען.
פון דניעפער האָט א וויי געטאָן א ווינט,
א ווינט א ווארעמער, א זומערדיקער, בלויער,

און האָט צעוויגט די הויכע צווייגן קוים,
באם סאמע ראנד פון שליאך, ווו ס'וואקסן גרינע טאנען.
און ווי אין קינדער-מיסעלע, אין טרוים
עס פאלן בארן צו די פיס מינע. פונוואנען?

און כאָטש איך אייל, דעם קאָפּ פארייס איך פאָרט,
פארשטייט זיך, אז קיין נעס מיט מיר האָט ניט געטראָפן.
א בארנבוים. ער שטייט ניט אף זיין אָרט,
און מענטשן מיט א גלייכגילט אים באשטראָפן.

און גלייכגילטיק מע גייט דאָ דורך פארביי,
און קיינער ציט ניט אויס די הענט צו זינע בארן.
דער בוים וועט פרוכטן ווארפן סיוויסי
אף נייע אספאלטירטע, גרויע טראָטוארן.

און בליען יעדן פרילינג וועט ער אויך,
און זיינע וואַרצלען וועלן זיסע זאפטן ציען,
און ס'וועט זיין קרוין זיך ציען אין דער הויך,
ווייל קאלומאן ס'לעבט א בוים, ער קען דאָך ניט — ניט בליען.

און ס'ווערט מיר א ראכמאַנעס אפן בוים,
איך בייג זיך אָן, כ'הייב אוף די בארלעך טערפקע, הארטע.
בא מיר אין הארץ איז שטענדיק וואך א טרוים:
אז איך זאָל זיין צום אַרט און זיין כ'זאָל א געגארטע.

ווייט אין יאם

ווייט אין יאם
האָב איך דערזען א וועל.
א הויכע און א שפילעוודיקע —
פון דער זון באהעלט.
ווייזט אויס, מיט יעדן שפרונג
זי כאפט א קלאפ אין שטיין,
און ווערט צעדרויבלט,
און ווערט נידעריקער, שטילער,
און קומט צום ברעג
אן פריערדיקן כהן.

כ'וויל ניט געבראָכן קומען צו מיין ברעג
דורך אלע שטיינער, וועלכע ליגן אפן וועג.

איך האָב דאָ אלץ

איך האָב דאָ אלץ: דעם שוואַרצן יאם אין יאלטע,
א שיינעם צימער, ווי אין קיניגלעכן שלאָס.
און בא דעם פענצטער — קיפאריסן אלטע
אף ווייכע טעפיכער פון ווונדערלעכן גראָז.

און ניט איין גאָלדן פישעלע — א מענגע
פארמאָג איך אינעם קילן, באַרגיקן באַסיין,
ווי ווייסע ליליעס אף דינע שטענגלעך
אין וואסער ביזן האַלדז געבליבן זיינען שטיין.

און בערג אין געפּל זילבערנעם פארהילטע
קאיאַר פון גרויען כאשכעס קומען שטיל ארויס,
און די געגארטע דיכטערישע שטילקייט,
און זאָרגלאָז־פּרייע צייט, וואָס פעלט מיר שטענדיק אויס.

עס קענען אָבער איידעס זאָגן שטערן,
אז נאכט נאָך נאכט פאראקשנט מיידט מיך אויס דער שלאָף,
איך בענק נאָך מיינע אינדערוואַכנס שווערע,
ווי נאָך א יאָמטעוו בענקט זיך אינדערוואַכן אָפט.

כ'געדענק

כ'געדענק די קעלט פון ניט געהייצטן צימער,
אף פענצטער שטוביקע — א וויסן פראסט.
און אף די ווענט א נאסן, קאלטן שימל...
עס האָט די קעלט פון ניט געהייצטן צימער
קיין קאפל קעלט אין הארץ מינעם געלאָזט.

כ'געדענק דעם וויסטן טאם פון ניט־דערעסן,
דעם זיסן טאם פון שטארק געפרוירן ברויט,
אזוי געפרוירן, אז ס'נעמט עס קוים א מעסער...
כ'געדענק דעם וויסטן טאם פון ניט־דערעסן,
דעם טאם, וואָס עס באהאלט אין זיך די נויט.

כ'געדענק דעם וויי פון טראָגן פרעמדע קליידער,
מיט לאנגע ארבל, ביז די סאמע קני.
און שייך — ס'איז איינער גרויס פאר מינע פיסלעך ביידע...
דער וויי און דער ביזאָיען פון די פרעמדע קליידער,
ער האָט אין וויטער קינדהייט מיך געברייט.

פארוואָס האָב איך אצינד, אינמיטנדריןען,
דאָס לאנג פארגאנגענע דערמאָנען גאָר פארוואָלט,
ווען ס'קוקט אין שויב א ליכטיקער באגינען,
ווען שטראלן זוניקע מיך זוכן און געפינען,
און ס'שפינט די זון מיר טעפיכער פון גאָלד?..

איך האָב דערפאר דערמאָנט זיך אלץ אצינדערט,
קעדיי די פרייד מינע זאָל קאָנען שטארקער זיין.
און נאָך דערפאר: איך וויל, אז מינע קינדער
זאָלן גליקלעך זיין, ווי יענע בלינדע,
וואָס אומגעקערט מע האָט די שייך.

א בלעטל

שוין וויפל מאָל, שוין וויפל מאָל אין לעבן
האַב איך געזען, ווי ס'קומט דער הארבסט צו גיין.
נאָר שטענדיק אנדערש גרויע וואַלקנס שוועבן,
און אנדערש איז פון געלן בלאט דעך כיינ.

און יעדן הארבסט מיר דאכט, אז רעגנס גיסן
גאָר ניט אזוי ווי פריער, ביז אהער.
ס'האַט היינט דער ווינט א בלעטל אָפגעריסן
און עס געטראָגן הויך איבער דער ערד.

א בלעטל פון אן אלטן, גרויען יאסען.
נאָר ווען ס'האַט ווינט די צווייגן אים צעוויגט,
האַט זיך איין בלאט, א געלן און א נאסן,
נאָך העכער פונעם בוים זיך אופהייבן געגליקט.

און ס'האַבן אלע בלעטער אף די צווייגן
געקוקט, ווי ס'פלייט א בלאט פון זייער בוים,
ווי ס'העלפט דער ווינט אים העכער שטייגן, שטייגן,
און שטייגן הויך, אז זען מע קען עס קוים.

נאָר וויפל קען דער ווינט א בלעטל טראָגן?
און ס'טוט דאָס בלעטל אף דער ערד א פאל...
עס בלייבט דער בוים. אין ליכטיקע פארטאָגן
עס שיקט די זון זיין קרוין דעם ערשטן שטראל.

מיין קעלנערל

מיין קעלנערל — א ווייכער, ברוינער פוטער,
פונקט ווי א קעצל לאשטשעט זיך צו מיר.
און מיר טוט באנק דאָס כײעלע דאָס גוטע,
וואָס האָט געלעבט אין וועלדער פון סיביר.

געקלעטערט פלינק אף אלטע ביימער־שטאמען,
געקוקט פארגאפט אין ווייטן הימל־בלוי.
געדארפט אום ווינטער שנייקע בוראנען,
און זומערצייט — אף גרינע גראָזן טוי.

אין טיפע נעכט געדארפט דאָס גאָלד פון שטערן,
ווי ס'טרעפט אמאָל — ניט וויסנדיק צו וואָס.
כ'ווער מאמעש ווילד, איך בין אליין ניט גערן,
ווען בלויע שטילקייט לעכערט דורך א שאָס.

עס האָט א שאָס דאָס כײעלע דאָס גוטע
צעשיידט מיט גרינע וועלדער פון סיביר.
מיין קעלנערל — א ווייכער, ברוינער פוטער,
פונקט ווי א קעצל לאשטשעט זיך צו מיר.

ס'וועט קומען א טאג

ס'וועט קומען א טאג, ווען איך וועל שוין ניט זיין...
איך שטעל זיך ניט פאַר, וויאזוי וועט עס זיין.
די זון, ווי געוויינלעך, וועט אופגיין גאנצפרי?
א מעווע נאָך פיש וועט זיך לאָזן אין פלי?
א כוואליע וועט איילן צום זאמדיקן ברעג,
צי שניי וועט מיט ווייסן באדעקן דעם וועג?
א קינד אף א שליטל וועט יאָגן געשווינד,
צי הארבסטיק מיט בלעטער וועט שפילן דער ווינט,
צי ווייצן אין סטעפ וועלן כוואליען געדיכט?..
און מיר וועט ניט סטייען די זוניקע ליכט?
איז ווי וועט עס זיין? עס וועט זיין, ווי געווען.
מיט דער וועלט, וואָס ארום, וועט דאָך גאַרניט געשען.
א מעווע א צווייטע וועט בלענדן אין פלי
אין פונקט אזא לויטערן, שיינעם גאנצפרי.
א יינגל, אן אנדערס, וועט קעגן דעם ווינט
אויך אף א שליטעלע יאָגן געשווינד.
א כוואליע וועט פונקט אזוי איילן צום ברעג,
און ווינטער א שניי וועט באדעקן דעם וועג.
און טראכטן וועט עמעצער: ווי וועט עס זיין,
ווען אים וועט ניט העלן די זוניקע שניין.
דאָס ווייץ אינעם סטעפ וועט זיך כוואליען געדיכט...
איך וויל איצט, ווען ס'שיינט מיר די זוניקע ליכט,
איז זאָל זי מיר שיינען אין פולסטער פון מאָס.
און טרינקען איך זאָל זי א קאָס נאָך א קאָס.

איך וויל ניט, דערלאנגען דעם קאס זאל מען מיר.
און ווינטער־ציט פילן איך וויל דעם געפריר,
די מאסע, וואס כ'טראג, כ'וויל דערטראגן אליין,
און זאלן די פיס ווערן מיד פונעם גיין.
און דארשטיק כ'מעג זיין, ווען ס'איז ווייט ביזן קוואל,
נאר זאל מען אין קוואל מיר ניט גיסן קיין גאל.

ווען איך וועל ניט זען מער די זוניקע שיין,
איך שטעל זיך ניט פאר, וויאזוי וועט עס זיין...

קאקטעבעלער שטיינדלעך

ס'האט אָפּגעגליקט אין קאָקטעבעל דעם יאָם:
צו זיינע ברעגן קומען וויפל דיכטער,
און יעדערער זוכט אויס פאר אים א גראם,
און פארבן שיינע, בונטע און געדיכטע.

און מיך האָט אויך דער צוג געבראכט אהער
אין א פארנאכט א זומערדיקן, העלן.
דער יאָם צו מיר האָט זיך געוואָרפן שווער,
און אָפּגעפארבט אין שקי־פארב די וועלן.

דעם קאראדאג באפוצט אין בלויען זינד,
און וויינטרויבן צעהאנגען, ווי סאפפירן,
און אָנגעצונדן שטערן אין דער ווייט,
באפארבט זיי אין פארשיידנסטע קאָלירן.

געבראכט א שטיינדל מיר געפארבט אין גרין...
דער יאָם האָט עס יאָרהונדערטער געשליפן.
ער האָט קיין רו זיך קיינמאָל נישט פארגינט,
און צוליב מיר געמיט זיך אין די טיפן.

דאָס שטיינדל כ'נעם, וואָס יאָם האָט מיר געבראכט,
איך קוק, ווי שייך עס מאַלן כוואליעס קילע.
אין האַרץ אין מיינעם ווערטער כ'האַב א סאך —
עס שלייפן זיי דאָס האַרץ און די געפילן.

דער יאם איז אייביק, קען ער זיך פארגינען
יאָרהונדערטער ארומשליפן א שטיין.
פאר מיר איז זיין יאָרהונדערט א באגינען,
אומזיסט קיין איין גאנצפרי זאָל ניט פארגיין.

קיין איין גאנצפרי פון אלע מינע פרזען,
וואָס זינען אינעם לעבן מיר באשערט.
כ'וועל בא דעם יאם זיך לערנען שטענדיק מינען,
און שאפן כ'וועל זיך לערנען בא דער ערד.

דאָס לעבן לערנט מיך

דאָס לעבן לערנט מיך, כאָטש ס'רופט מיך ניט צום טאָוול, ס'פאָרגיט מיר ניט צו כאַזערן פונדאנען ביז אהער. און איבער העפטן שילערשע אין טאָוולען בלאָווע כ'זיך פרייוויליק אמאָל א גאנצע נאכט פארקלערט.

און אופגאבן כ'באמי זיך לייזן זייער שווערע. אליין דאָס לעבן קוקט זיי דורך נאָך מיר דערנאָך. דאָס לעבן — מאסקים כ'בין — דארף זיין א שטרענגער לערער, פאר לייזן ניט אזוי — עס טוט א גוטן שטאָך.

נאָר אופגאבן עס רוקט שוין אונטער טייקעף גייע. גייט נאָך פוסטריט און פאָדערט: האָסט געלייזט? באווייז! כ'בין מאסקים, לעבן, פאר דיין לערע צאָלן טייער, נאָר עפעס נעמסטו פאָרט שוין צו א גרויסע פרייז.

ווי אָפט פאר אויסלערנען א לימעד נעמסטו יאָרן... און כאָטש מיר לערנען לאנג — כ'בין אלץ באם אָנהייב וועג. דו ווייסט, מיין לערער, איך בין אומרוק געוואָרן — פון יאָרן קינפטיקע איך ווייס ניט מיין פארמעג.

און כ'מוז אזויפיל זיך דערוויסן און באנעמען, און אָפשאצן אפסני, א סאך פארשטיין אפסני. איך ווייס נאָר איינס: איך וועל צעצאָלן זיך ניט קענען — באם לעבן א באלכויוו כ'וועל בלייבן סייזויסי.

מזין צירונג

1

איך ווייס, ארכעאָלאָגן מיען זיך ביטער...
דאָס אוראלטע צירונג די זאמדן פארשיטן,
ווי טויטערהייט וואַלטן עס היטן די פרויען,
און טויטערהייט קיינעם ניט וועלן זיי טרויען.

מיט רויטע רובינען די גאַלדענע רינגען,
זיי זאָלן ניט גלאנצן אף ווארעמע פינגער,
קיין פרייד זאָלן אנדערע פרויען ניט שעפן
פון פערל, פארצויגן מיט מילך־ווייסן נעפל.

פארשיט עס די צייט אי מיט ערד, אי מיט ביינער,
דאָס צירונג זאָל קיינמאָל ניט אַנקומען קיינעם.
און ערגעץ אין ערדישע טיפן אין וויסטע
עס ליגט אַט דאָס צירונג אף וואלגער פון מיסטן.

די פרעכטיקע רינגען פון טייערסטע קאָסטן,
זיי ווערן מיט גרינלעכן שימל פאראַסטעט,
און גרינע סאפּירן מיט שטערנשע אויגן,
זיי ווערן מיט ערדישער שוואַרצקייט פארצויגן.

נאָר ווייל עס איז וואך בא די מענטשן דאָס שטרעבן
פארשטיין, ווי אמאָל, גאָר אמאָל פלעגט מען לעבן.

אין מי ארכעאלאגן יונגע און אלטע,
זיי זוכן געטרעני, וואס די צייט האט באהאלטן,
און זייערע לעבנס גאנץ אפט גייען איבער
אין קוקן אנטוישט אין די שווארץ־פוסטע גריבער.

2

איך וויל ניט, ס'זאל פאטערן עמעץ א רעגע
אף זוכן מיין צירונג, מיין גרויסן פארמעגן.
איך וויל, ווען די רייכקייט ניט זיין וועט שוין מינע,
אלציינס זאל זי העלן, אלציינס זאל זי שנינען.

ווי מיר זאל זי לייכטן, ווי מיך זאל זי פרייען...
כ'האב דימענטן דינסטע — די ציכטיקע שנייען,
כ'האב גאלדשטיקער רייכסטע — דעם גלאנץ פון די שטערן,
כ'האב טייערסטן סאמעט — די יאם־כוואליעס שווערע.

רובינען, בורשטין און סאפפירן א מענגע —
אף בלעטער, אף גראזן, אף בלומען זיי הענגען.
איך וויל גאר אזויפיל מיין רייכקייט ניט רימען —
פאר קינפטקע דוירעס כ'לאז בלויז א רעשימע.
אין לידער ווער סילען עס וועט אט די אויסיעס,
געפינען וועט גרינג מינע רייכקייטן גרויסע.

דו מיינסט, ס'האָט געשלעפט זיך מיין שלאָפלאָזע נאכט

דו מיינסט, ס'האָט געשלעפט זיך מיין שלאָפלאָזע נאכט?
אין קינדערהיים ווידער מע האָט מיך געבראכט.

ס'האָט ווידער אן עלטערע פרוי מיך דעריאָגט,
און ווידער פארסאָפעט און ביזו מיר געזאָגט:

— וואָס לויפסטו, אשטייגער, מיט אימפעט פון מיר?
געעפנט אין בראָנוענע צאצקעס א טיר,

און דילן, ווי שפיגלען, געגלאנצט האָבן העל.
כ'בין ווידער פארלוירן געשטאנען באם שוועל.

דו מיינסט, אז מיין שלאָפלאָזע נאכט איז פארביי?
געווען בין איך ערשט אין מיין קינדערשן מי.

שפאצירט כ'האָב אין שיכלעך פון פאָשעטע שטריק...
מיין שלאָפלאָזע נאכט, פירסט מיך אלץ אף צוריק.

דו פיר מיך אהין, ווו כ'וועל זיין ערשט אמאָל.
כ'וויל וויסן — א בארג איז פאָרויס צי א טאָל?

כ'וויל וויסן — א ריטשקעלע ליגט אף מיין שליאך
צי עפּשער פון יאם אן אומענדלעכער פלאך?

אויב ביימער — אין האַרבסט זיינען זיי צי אין צווייט?
ווי שטעלט מען אף קינפטיקע וועגן די טרייט?..

קומט צו מיין פענצטער א בלויערל

קומט צו מיין פענצטער א בלויערל,
זינגט מיר, ווי זילבער ער שיט.
קלינגט מיר דערנאָך אין די אויערן
לאנג זיין פארקישעפטע ליד.

שפרינגט אף די צווייגן א וועווריקל,
זוכט אף א צעדערבוים ניס.
ס'ווייסט ניט פון אויסגעשריי „עווריקא“,
ס'ווייסט, ווי די פיירע איז זיס.

מורעשקעס זאָרגעוודיק האַרעווען,
פויזען געשיקט אינעם גראָז.
אף ווינטער מע דארף זיך באוואַרענען,
ביז שטעלן עס וועט זיך דער פראַסט.

טעפּיכער עמעס גינגאַלדענע
שפרייט מיר דער בלעטערפאל אויס.
פליען פון צווייגן באלאָדענע
עפל אין ערדישן שוויס.

נעסטן אף דעמבעס אף מעכטיקע
הידעט א ווינט ווען-ניט-ווען.
כ'ווייס, ווי עס הייסט אָט די פּרעכטיקייט:
גאַלדענער האַרבסט אין אירפען.

עס זיינען די גרעסטע פראנטן

עס זיינען די גרעסטע פראנטן
אין הארבסטיקן וואלד די קליאַנען,
אף בלעטער געקארבטע ראנדן
איר צירונג עס שיט די לעוואַנע.

און ס'איז זיך די זון מעיאשעוו —
וואָס דארף זי איר רייכקייט קאָרגן.
די קליאַנישע בלעטער וואשן
זי נעמט אין די שקיע-פארבן.

די קליאַנען, ווי מאלקעס, שטייען,
ווי מאלקעס פון ווייטע מייסעס.
נאָר ערגעץ זיך גרייטן שנייען
באפארבן די פראכט אין ווייסן.

אליין בין איך שטארק באשיידן,
איז טאקע דערפאר, אפאַנעם,
עס איז מיר א שאַד זיך שידן
מיט פייערלעך-בונטע קליאַנען.

און ווען ס'וועלן ווימלען שנייען,
מיט גלייַקן פראַסט באגלייטע,
וועט ווארעמען מיך און פרייען
דאָס גאַלד פון קליאַנען פארשנייטע.

בערעזעס

די יונגע בערעזעס דערשראָקענע שטייען —
מע שינדט זייער קאַרע — זיי מיינען אַף שנייען.

אַף שטערנדלעך גרינגע ווער האָט עס צעשניטן
די זינדענע קאַרע און האַלט אין איין שיטן
אין קאַלטן, דורכויסיקן, זילבערנעם ווימל,
און ס'דאַכט, אז עס פליט זייער הויט פונעם הימל...

די אלטע בערעזעס פאַרומערטע שטייען,
זיי קענען דעם ווינטער, דעם צוריר פון שנייען,

און ווייסן: א קרייז קומט זיי צו אַף דער קאַרע,
און אַרט פאַר די קרייזן איז קנאַפער געוואָרן.

די קאַרע איז וואַרעם. דער שניי איז א קאַלטער.
די יונגע בערעזעס כ'פאַרשטיי און די אלטע.

וואָס פרייער מיין כידעש פלעגט גאַדלעסדיק וועקן,
עס הערט מיך ניט און איצט מיט ייעש צו שרעקן.

די יונגע בערעזעס פאַרכידעשטע שטייען.
די אלטע — פאַרומערטע קוקן אַף שנייען.

א יעל אין אירפען

איך ווייס, ס'וועט אצינד זיך שוין כאלעמען מיר
א טיך אין א זילבערנעם וויסן געפרייר,

א יעל, וואס צום טיך האט זיך לויפן געלאזט,
נאָר עפעס צום טיך האט די יעל ניט געלאזט,

געווען איז עס עפשער א ביימערשער אָל,
צי גאָר אַט די פראכט, וואָס קען פלעטן אמאָל?

און שטיין איז געבליבן די יעל אפן וועג,
צום טיך ניט געקומען, פון טיך ניט אוועק,

פארהריזנעט געבליבן אין זאמד צי אין שניי...
כ'קאָן אויך ניט אוועקגיין, די פיס טוען וויי...

די פיס טוען וויי, נאָר איך שלעפ זיי מיט גוואלד.
א זילבערנער שניי א באפליגלטער פאלט.

ער פאלט אף דער יעל, אפן טיך אין געפרייר,
אף אלץ, וואָס וועט איצט זיך שוין כאלעמען מיר.

ביימער שטייען אין א גרינעם שאַטן...

ביימער שטייען אין א גרינעם שאַטן,
טוען פונעם אַרט זיך ניט קיין ריס.
מיר פארכאפט פון איילעניש דעם אַטעם,
ס'ברעכן מיר פון לויפעניש די פיס.

מיינט ניט, אז מעקאנע כ'בין די ביימער,
כ'בין זיי ניט מעקאנע אף קיין האַר.
פונקט פארקערט, ס'באפאלט מיך גאָר אן איימע,
ווען איך טראכט פון בלייבן אף איין אַרט.

ביימער דארפן בלייבן בא די וועגן,
אין די וועלדער, אין א גרינעם סקווער...
גוטס כ'דארף איילן טאָן פון־איינערטוועגן,
ליבע מיינע, ביז איך פיל די ערד,

ביז עס קען פארכאפן מיר דעם אַטעם,
ביז כ'קען פילן: ס'הודען מיינע פיס.
ביימער שטייען אין א גרינעם שאַטן,
טוען פונעם אַרט זיך ניט קיין ריס.

ווען עס נעמען זשעוורען

ווען עס נעמען זשעוורען בלעטער בא דעם זומער, הייסט עס, אז זיין צייט אוועקגיין איז געקומען.

— ווו זשע איז דיין טרויער? — וויל איך בא זיך פרעגן. — האסט דאך ליב, ווען ס'זיפט זיך דורך דער זון א רעגן,

האסט דאך ליב, ווען בלעטער זיינען ווייכע, גרינע, ווען די נאכט לויפט גיך אריבער אין באגינען,

ווען עס ווערט ניט מיד די זון אין הייכן שיינען... כ'ווייס ניט, ס'איז א פראגע, צי עס איז א טיינע,

וואס אין הארץ אין מיינעם איז ניטאָ קיין אומעט, ווען עס זשעוורען בלעטער, ווען ס'פארגייט דער זומער,

ווען די נעכט פארכאפן בא די טעג די שאַען, ווען הינטער די פענצטער שוועבן נעפלען גרויע,

ווייל די זון אין הימל קילער ווערט און מידער. ס'וועט אוועק דער זומער און וועט קומען ווידער,

כ'ווייס ניט, צי צו מיר, נאָר צו דער ערד אוואדע, צו די טייכן קומען, קומען צו לעוואדעס,

קומען צו די פעלדער, ווו עס כוואליען זאנגען,
ווו פארכאלעמט קלינגען מיידלשע געזאנגען.

נאָר מיט מיר איז ניט אזוי ווי מיטן זומער —
איין מאָל כ'וועל אוועק, ווי איין מאָל כ'בין געקומען.

ENLARGED
ON
PAGE 22

נעמען, פארקריצטע אף שטיין

אינעם קיטעווער שרייבער־פאריין הענגט א מעמאָריאַל־
ברעט, ווו עס זיינען פארשריבן די נעמען פון שרייבער,
אומגעקומענע אין די שלאכטן קעגן די פאשיסטן אין דער
גרויסער פאָטערלענדישער מילכאַמע.

א ווייסע מאַרמאָר־ברעט לעם פענצטער אף דער וואַנט,
מיט אויסעיס גאַלדענע פארשריבן זיינען נעמען.
ווען כ'גיי אריין אהער — כ'שטרעק אויס צו אייך מיין האַנט,
כאוויירים אומגעקומענע פאר פרייהייט פון מיין לאַנד,
און וויל איר ענטפערט ניט — הייבט אָן אין האַרצן קלעמען.

נאָר סיוויסי כ'גיי נאָענט צו צו אייך,
צום מאָל צום וויפלטן די נעמען כ'לייען איבער.
דעסניאָק אַלעקסא... דעסנע־טייך, מיין טייך,
מיר זיינען לאַנדסלייט, טייערער, מיט אייך,
דעסניאָק אַלעקסא... כאַווער מינער, גיבער.

איך שטיי באַם ווייסן טאַוול, וואָס אין גאַלד,
און יעדער נאָמען איז ניט בלויז קיין נאָמען.
מאָטל האַרצמאַן... און ווי גאָר אַמאָל,
כ'האַב מיטן האַרץ דערהערט איצטער דיין קאָל,
שלאַכטמאַן מיט אַ דיכטערשער נעשאַמע.

די לעמפ עלעקטרישע אין צימער ברענען העל.
מיט רויטן סאַמעט איז דער טיש פאַרצויגן.

געראסימענקא קאָסטיע... אין שינעל
כ'זע ואים א טויט־פארווונדעטן אין פעלד
מיט לעבנסדורשטיקע און קלוגע גרויע אויגן.

איך זע אייך, טייערע, אף שטרעקעס פונעם לאנד,
אין היצן פלאמיקע, אין פראַסטיקע זאווייען.
מיקאַלא שפאק און הערשקע ד'אמאנט...
איר האָט, ווי העלדן מוטיקע, געשפאנט
צום טאָג פון זיג באגלייך מיט אונדז אין רייען.

און זע איך קלאָר, אין ריי פון זיגער גייט
אראַנסקי מוישע, לערער מיינער טרייער,
אין זעקסטן קלאס מיינעם באם טאָוול כ'זע, ער שטייט,
ביז הינט־צורטאָג געדענק איך זיינע רייד,
און כ'זע ביז הינט — ער גייט דורך קריג און פייער.

און נעמען ליבע פעלן נאָך א סאך
אינגאנצן אף קיין טאָוולען ניט פארשריבן,
כאוויירים, אומגעקומענע אין שלאכט,
פאר אונדזער גליק און פאר דער ראטנמאכט,
כאוויירים מיינע, נאָענטע און ליבע.

איז ווייס איך גוט, אז איר זייט איצטער דאָ
מיט אונדז באנאנד, מיט מיר, כאוויירים, נאָענט.
דער אפדערנאכט די פענצטער פארבט אין בלאָ.
בא מיר איז הינט א פייערלעכע שאָ:
אין דער פארטיי כ'טרעט הינט אריין אין אַוונט.

איז וואָס איך זאָג — צו אייך איך זאָג עס אויך.
כאָטש איר האָט מיר קיין פראַגן ניט פארגעבן.
און וואָס איך זאָג — איך זאָג עס אין דער הויך,
ווען איר וואַלט זעען, ווי דאָס הארץ מיינס לויכט,
כ'וויל ווערט זיין אייער טויט און אייער לעבן.

און אויב מע דארף — ניט זשאלעווען דעם קאפ,
און ליבן שטארק, און ווען מע דארף — פאראכטן.
און פון דער בינע גיי איך שנעל אראפ,
און די כאוויירים מיינע שטימען אפ,
כאוויירים אייערע, געקומענע פון שלאכטן.

ליבע פריינט מיינע, מיר זיינען גוט באקאנט,
נאָר ווייל איר ענטפערט ניט — הייבט אָן אין הארצן קלעמען.
א ווייסע מאַרמאַר-ברעט אין צימער אף דער וואנט,
ווען כ'גיי אוועק, כ'שטרעק אויס צו אייך מיין האנט,
צו הארציק-נאָענטע און לעבעדיקע נעמען.

אלע מאָל, ווען עס בעט זיך מיין ליד אף פאפיר

אלע מאָל, ווען עס בעט זיך מיין ליד אף פאפיר
און א שילערשער העפט ליגט צעעפנט פאר מיר,
מיט א ציטער איך קוק אף מיין יעטווידן אָס,
און איך ווייס ניט פארווען, און איך ווייס ניט פארוואָס
עס באגלייט מיך די מוירע, אזוי ווי א שטראַף —
ס'קאָן זיך מאכן, ס'זאָל בלייבן מיין ליד אָן א סאָף.
ס'קאָן אנטלויפן דער סאָף פונעם בויגן פאפיר...
יעדער העפט איז אזוי ווי דער ערשטער בא מיר.
נאָר געהאַרכזאם דער סאָף נאָכן אָנהייב קומט אָן.
און אזוי גייט קעסיידער א קאָן נאָך א קאָן.

כ'זע, מיט געבעט און מיט אומעט

כ'זע, מיט געבעט און מיט אומעט
ווארפט מען אין יאם א מאטבייע.
— נעם, ס'איז בא דיר דאך די דייע,
ווידער אהער זאל איך קומען.

טוט זיך א פליוכע א צענער,
כוואליעס פארדעקן אים בלויע.
ס'ווערט מיר אזא מין ביזאיען,
כמורע איך בייו מיינע ברעמען.

כ'טרייסט זיך: דער יאם האָט אפילע
גאַרניט באמערקט אָט דעם גראַשן.
קען מען דען מענטשלעכן לאַשן
בייטן אף מינץ אפן קילן?

יאם, איך האָב ליב דייע ווייטן,
יאם, איך האָב ליב דייע לידער.
יאם, איך וויל ווידער און ווידער
זען דייע כוואליעס פארשייטע,

הערן דאָס מעכטיקע ברומען,
שווימען אין זייד פון די וועלן,
פילן די יאמישע שוועלן,
טרינקען אָן אופהער דיין זומער.

אַבער עס איז מיר דערווידער
ווארפן דיר ווילד א מאטבייע,
ווען האָסט אפילע די דייע,
קומען אהער זאל איך ווידער.

כ'בין אַפּטמאַל מעקאנע מיין אייגענער ליד

כ'בין אַפּטמאַל מעקאנע מיין אייגענער ליד:
זי שווימט, און זי פאַרט, און זי רייט, און זי פליט.
אין היזקעס און מויערן גייט זי אריין.
ווי זי איז געווען — וועל איך קיינמאַל ניט זיין.

מיט וועמען די ליד מיינע האָט זיך באקענט —
ניט קענען כ'וועל דריקן די דאָזיקע הענט.
ניט זען כ'וועל די אויגן, וואָס קוקן אַף איר,
און יענע, אַף וועלכע זי קוקט פון פאפיר.

מיט עמעצן זיצט זי באם לעמפל ניט לאנג,
מיט עמעצן זיצט זי אין סאָד אַף א באנק.
ניט שטענדיק איז גרינג איר — זי האָט דאָך אן אַל.
און ס'טרעפט, אז עס שטראַפט זי אן אופגערגט קאַל:

וואָס עפעס אזוי און ניט אנדערש פארוואָס?
האַסט, זע איך, פארלאָרן די וואָג און די מאָס.
ס'איז עפשער, ווייל דו ביסט ניט יונג שוין און מיד?..
איך פיל עס, כאַטש ס'קלאַגט זיך פאר מיר ניט מיין ליד.

און עפשער — כאַטש איך האָב דאָס קאַל ניט געהערט —
מע זאָגט איר: ווי דיר, איז מיר, טייערע, שווער.
ווי דיר, איז מיר גרינג, און ווי דיר, איז מיר ליב.
איך ווייס ניט — ס'בארימט זיך פאר מיר ניט מיין ליד.

נאָר אויב עס דערמאָנט זי א מענטש דורך די נעכט
און זאָגט איר דערביי: ביסט אוואדע גערעכט,
כ'ווער שטארקער מעקאנע מיין אייגענער ליד —
זי שווימט, און זי פאַרט, און זי רייט, און זי פליט.

שטענדיק

איך געדענק, ווי כ'פלעג שטענדיק זיך פרייען
מיט א גרויסער און עמעסער פרייד,
ווען דערזען כ'פלעג, ווי ס'פאלן די שנייען
און די ווייט ווערט מיט ווייסן פארווייט.

וויפל ווארעמע שטראמען פלעג ברענגען
אין מיין הארצן א מייקער טאג,
ווען די ראזלעכע אוירינגלעך הענגען
אף די צווייגן אין בליקן סאד.

ווען ס'פארפוזן זיך זומער־צייט לאַנקעס
אין א בונטן, פילפארביקן קלייד,
אוי, איז גוט געווען טרוימענדיק בלאַנקען
און א ליד מורמלען שטילינקערהייט.

צי באם דניעפער אין אַוונט אין בלויען
אף וולאדימירער בערגל, פארטראכט
זען, ווי ס'וואשט זיך אין זילבערנע טויען
אין מיין קיעוו א שטילער פארנאכט.

און דערפילן די שיינקייט די גאַרע
אין די שנייען, אין טויען, אין צווייט,
האַט געוויס מיר פון קינדערשע יאַרן
געהאַלפן זיין פאַשעטע ליד.

ס'האט עפשער זיין ליד מיך געצוונגען.
איך זאל זינגען אליין אף א קאל.
ס'זיין ליד וועגן יאטן און יונגען,
ס'זיין ליד וועגן קארן און שטאל.

נאָר ער האָט ניט דערזונגען זיין ניגן,
אזא מונטערן, שיינעם געזאנג.
אַפט, ווען כ'זע איצט, ווי כוואליעס זיך וויגן,
טוט באזונדערס זיין שוויגן מיר באנק.

ווייל א פרייד איז ניט שווער צו פארשטערן,
ס'איז ניט שווער צו פארלעשן די ליכט.
איך בין עפשער אליין שוין ניט גערן,
נאָר וואָס קאָן איך דאָ אופטאָן מיט זיך?..

* * *

בעטסט בא מיר היינט נניע לידער
וועגן פעלד אין שניט.
כ'ויל, אז איך זאל זיין דיר ליבער
פון מיין שענסטער ליד.

נאָר איך זינג דיר וועגן שניטער,
שמייכלסט צו מיר ליב.
ס'נעמט מיך דורך פאר גליק א ציטער —
דיר געפעלט מיין ליד.

כ'וואָלט זיך עפשער מעגן פרייען,
ווייל מיין ליד בין איך.
נאָר ווען מיר זיינען אינצווייען,
האָב ליב בעסער מיך.

א בילד

לעבן שטיבל סאָסנעס הויכע
שעפטשען עפעס אף א קאַל.
טוסט א קוק אף מיר און שמייכלסט,
טוסט א קוק און מאַלסט.

אף די קני בא דיר א בויגן
ווייסינקער פאפיר.
ס'קוקן שוין פון דאַרטן אויגן
מיינע גלייך אף דיר.

און מײן נאַז, און מײנע ליפן,
און אין צעפ פארקעמטע האַר.
און איך פיל: דו זאָגסט מיר, ליבע,
כ'האַב דיך ליב ביז גאַר.

האַסט שוין אַנגעמאַלט מײן פאַנעם,
ס'שמייכלט שטיל צו דיר.
אונדזער ליבע וועט דערמאָנען
ס'בייגעלע פאפיר.

א. וויפל איז פאראן אין הימל שטערן

א. וויפל איז פאראן אין הימל שטערן ווייטע,
און כוואליעס וויפל טראַגט אין זיך דער יאם,
און פונקען וויפל האָט איעדער שייטער,
אלציינס, צי רייכערט ער, צי העל עס גליט זיין פלאם!

און אף א לאַנקע — וויפל גראָזן גרינען,
מיט וויפל ביימער ריך איז יעדער וואַלד.
מיט וויפל קלאנגען קומט אָן א באַגינען,
און וויפל פארב א זון־פארגאנג באהאלט.

און וויפל טראַפנס ברענגט א גוטער רעגן,
און וויפל זאנגען אין א פעלד עס בליט,
און וויפל צווייט, ווי שניי אף שטעגן־וועגן,
עס בלאַנדזשעט פרילינג אום מיט שטילע טריט.

און איך — כ'קאָן מיטאמאָל ניט ליבן אלע שטערן,
באזונדער יעדן שטערן ליבן כ'וואַלט געוואַלט,
און ניט דעם גאנצן יאם מיט כוואליעס שווערע,
נאָר יעדער כוואליע, וועלכע שפיגלט אָפּ מיט גאָלד.

און יעדער פונק באזונדער, ניט דעם גאנצן שייטער,
און ניט דאָס פעלד — דעם זינד פון יעדן זאנג.
און יעדער צווייג פון וועלדער טונקלע, ווייטע,
מיט טרעלן זילבערנע פון פויגלשן געזאנג.

און ניט דעם רעגן — יעדן טראָפּן קלאָרן
איך וויל דערפילן, ליב האַבן געטריי,
נאַר עס קען אף דעם ניט סטייען מיר קיין יאָרן,
וויל וויפל שיינס עס וועט נאָך דורך פארביי.

און דעריבער קומען ווערטער טריבע...
נאַר איך ווייס עס זיכער און גענוי:
מענטשן וועלן זיין און וועלן ליבן
יעדן שטערן, יעדן טראָפּן טוי.

טשערניגאוו

טשערניגאוו אף דער דעסנע,
דו ביסט מיין ערשטע שטאָט.
דאָרט איז מיין ערשטע וועסנע,
דאָרט איז מיין ערשטער טראָט.

און שנייען ערשטע מינע,
מיין ערשטער עפל-צוויט,
דאָרט איז מיין ערשטע טיינע,
מיין ערשטע — פרעמדע — ליד.

ווען כ'קליב זיך צו דיר קומען,
מיין ליבער דעסנע-טייך,
כ'זויל דאָרט מיין ערשטן זומער
באם טייך געפונען גלייך.

און מינע שטערן ערשטע,
מיין ערשטע זונען-ליכט,
די ערשטע יאָרן-ווערסטן,
דעם אָנהייב פון מיין איך.

אין וואָס איז די מעניע,
וואָס כ'לאָז זיך נישט אין וועג?
טשערניגאוו איז לעם קיעוו,
ליגט אפן זעלבן ברעג.

כ'האָב אַרבעטן אַ מענגע,
און זאָרגן כ'האָב גענוג.
נאָר ווען-עס-איז וועט ברענגען
אהינצו מיך דער צוג.

אַף קינד־הייט-וועגן גרינע,
אין נעפל אינגע־הילט.
אין זאָרגלאָזן באַגינען,
אין ווייטער ערשטער שפּיל.

כ'וועל גליקלעך זיין דאָרט קענען
מיט אלץ, וואָס לעבט און בלייבט.
מיין קינד־הייט כ'וועל דערקענען,
זי מיך — אוואַדע נייט.

טשערניגאָוו אַף דער דעסנע,
דו ביסט מיין ערשטע שטאָט,
דאָרט איז מיין ערשטע וועסנע,
דאָרט איז מיין ערשטער טראָט.

* * *

אוי, טרעט מיר ניט אָפּ אייער אָרט אין טראַמוווי,
עס איז, ווי א ווונק, אז ס'איז עפעס פארביי.

פארביי, ס'הייסט, דיין צייט, ווען די פיס זיינען פלינק,
ווען אלץ איז אין לעבן פארשטענדלעך און גרינג.

ווען עמעץ באגעגנט דיך שטיל אפן ראָג
און האָט נאָך פארלוירן דיר גאַרניט געזאָגט.

פארביי, ווען האָסט שטענדיק אף עפעס געווארט,
אין אווגוסט — אף מיי, אין דעקאבער — אף מארט.

אין שנייקע וויכערס געווארט אפן צווייט,
געווארט אף א פרעמדער און אייגענער ליד.

פארביי, ווען דיין קינד האָט געוויינט אין א וויג,
ווען דו האָסט פאראקשנט געווארט אף דיין גליק...

כ'זוייס בעסער פון איך, וואָס עס איז שוין פארביי,
נאָר טרעט מיר ניט אָפּ אייער אָרט אין טראַמוווי.

ווען ס'קומען אפילע די טייערסטע געסט,
 ניט שטענדיק בלויז זיסע מייכאלים מע עסט.
 עס קומט אויס פארזוכן א מייכל אמאל,
 אז עמעצער אָנזאָגן מוז אף א קאל:

— די באַבע פון יענער־וועלט האָב איך דערזען!
 און אויך מיט מיין אייניקל וועט עס געשען,
 מיט דעם, וואָס א קליינינקער קוקט אף מיר איצט,
 און פאסיקלעך קרומע זיין הענטעלע קריצט,

מיט דעם, וואָס מיין מייסעלע הערט אויס פארגאפט,
 און האָט נאָך קיין סייכל, און האָט נאָך קיין קראפט.
 וועט ער מיט א שפאס, בא א שארפן געריכט,
 א זאָג טאָן פארקרימט, אז דערזען האָט ער מיך.

ווערט ביטער — די באַבע לעבט אוף אין געדאנק,
 און ווייל כ'בין א באַבע, איז טוט עס מיר באַנק.

* * *

אן דיר בין איך גארניט — מיט דיר בין איך אלץ.
אן דיר, ווי דאס וואסער וואלט זיין ביזן האלדן.

מיט דיר איז אפילע א יאם ביז די קני,
אן דיר איז א שווערע מיין שטענדיקע מי.

מיט דיר זינען זיכער און גרינג מינע טריט,
אן דיר — ניט קיין מייוון בין איך אף מיין ליד.

אן דיר — ווי דאס וואסער זאל זיין ביזן האלדן.
אן דיר בין איך גארניט, מיט דיר — בין איך אלץ.

עס לעבן אייביק

דאָויד האָפּשטיינען

עס לעבן אייביק דיכטער עמעס גרויסע,
זיי שטארבן ניט — עס מינדט זיי אויס דער טויט.
עס לעבט האָפּשטיין. ניין, ער האָט ניט געגויסעט,
ווען הינטער פענצטער האָט א כמורנער טאָג געגרויט.

ער לעבט. ער לעבט אין ווינטער-אפדערנאכטן,
אף פעלדער רוסישע, נאָך ווייטער פון א טויב.
ער לעבט אין שטערן, ווייטן און פארטראכטן,
אין שטערן, וואָס זיין מאמע האָט געזוכט אין שויב.

ער לעבט אין פעלדזן הויכע, שטארקע, פעסטע,
אין פאָדעם ליכטיקן, וואָס רייסט זיך קיינמאל אָפּ,
ער לעבט אין אונדזער הארבסט, אין אונדזער וועסנע,
ער לעבט אין אונדזער הארץ, אין אונדזער קאָפּ.

ער לעבט אין אלץ, וואָס איז אונדז ליב און טייער,
אפילע אין א וועווערקע, וואָס שפּרינגט פארשייט און פלינק.
ער לעבט אין קליינעם שפענדעלע, וואָס העלפט צעבלאָזן פייער,
דעריקערשט איז — ס'זאל זיין א קליינער פונק.

א נײער אווטאָבוס

איציק פעפערס ליכטיקן אַנדענק

א נײער אווטאָבוס קומט אָן מיר אנטקעגן,
צום ערשטן, ווייזט אויס, איז ער היינט אף די וועגן.

איך זע אף זײן שטערן א סטענגע א שמאַלע,
מיט נאַענטע ווערטער צוויי — קיזעו און שפאַלע.

אף רוישיקער גאס רייסט ער איבער זײן גאנג.
כ'פארקוק אין די פענצטער מיט שטומען פארלאנג.

און כ'קען פונעם אָרט זיך ניט געבן קיין ריר, —
עס פעלט דאָ, עס פעלט דאָ נאָך איין פאסאזשיר.

ער פעלט, ניט ווייל ער האָט פארפלאַנטעט די צײט
(עס טרעפט דאָך אמאָל — ס'זײנען דיכטער צעשטרייט).

נאָר ער — ער וועט מער שוין אין ערגעץ ניט פאָרן.
בא וועגן ניט נייגן זיך וועט אים דאָס קאָרן,

די פרוי, וואָס באם פענצטער באם אָפענעם זיצט,
זי וועט ניט דערהערן זײן פריילעכן וויץ.

פון פענצטער די ריזנדע קוקן ארויס,
ס'באטראכט מיך א פרוי מיט א קינד אינעם שויס.

אז עמעצן זוך איך — פארשטייט מען דאָ קלאָר.
מע טרייסט: ס'וועט נאָך זיין אן אווטאָבוס קאיאַר.

זיי קוקן אף מיר אזוי מילד און געטריי
מיט ווארעמע אויגן און פאָרן פארביי.

כ'בלייב שטיין און איך קאָן זיך ניט געבן קיין ריר:
עס פעלט אונדז אין וועג נאָך ניט איין פאסאזשיר.

הערשקע דיאמאנטן

כ'וואַלט עפּשער ניט געשריבן דיר די ליד,
ווען איבערלייענען דו וואַלסט זי קענען,
ווייל כידעשדיק וואַלסט אופהייבן די ברעמען,
פארשעמט א מאך טאָן מיטן קאַפּ אף ניט.

אזוי וואַלט זיין, ווען וואַלסט די ליד געהערט,
נאָר קיינמאָל וועסטו שוין פון איר ניט וויסן.
כ'ווייס, דיניע שיד זיינען געווען צעריסן
פון גרויסער ליבע אומגיין אף דער ערד.

כ'זע אלץ דאָס אייביק־רעגעוודיקע בילד,
וואָס דו האָסט אָנגעמאַלט מיט שענסטע פארבן.
ס'האַט דער פאשיסט געמיינט, אז דו וועסט שטארבן,
ווען מערדעריש ער האָט אין דיר געציילט.

דער ברוינער קאט, די כניע, אַט דער נישט,
וואָס האָט דיין הארץ דאָס זינגעוודיקס געטראָפן.
איך זע, ווי ס'שיילן דיניע שוועסטערלעך קארטאָפּל...
נאָר דו אליין — דו פעלסט שוין לאנג באם טיש.

ווען כ'בין בעקויעך שענקען דיר א ליד,
אז איבערלייענען דו זאָלסט זי קענען
און כידעשדיק א הייב טאָן זאָלסט די ברעמען,
א מאך טאָן מיט דיין קלוגן קאַפּ אף ניט...

א. מאלישקאן

יאוואָרן עלנטע שטייען
 ערגעץ ניט ווייט אינעם סטעפ.
 אלע אין בלענדיקע שנייען,
 ווי אינעם טרויער פון קרעפ.
 שטייען זיי גרויזאמע, שטומע,
 ס'ברעכט זיי די צווייגן דער שניי.
 שוואַרץ, ווי די נאכט, איז דער אומעט.
 שווער, ווי די ערד, איז דער וויי.
 כ'וויל אינעם אומגליק ניט גלויבן.
 אָבער דער טויט האָט פארמאכט
 שמאַלבלעך-פארשניטענע אויגן
 סאמע אינמיטן פון שליאך.

דער זעלבער וועג

דער זעלבער וועג, די זעלבע זאמדן ווייסע,
די זעלבע גרינע ביימער בא דעם שליאך.
עס קען א הארץ פון ווייטעק זיך צערניסן,
און ליידן קען א מענטשלעך הארץ א סאך.

מיט יענעם זעלבן וועג איך גיי אצינדערט,
מיט וועלכן זיי זינען געגאנגען אָן א צאל —
די שוועסטער מיינע, מיט די מאמעס, מיט די קינדער
פון דער דעמייעווקע, קליינוואסילקאווער און פּאָדאָל.

כ'בין ווייט געווען אין יענעם ווילדן אַוונט,
ווען ס'האַט א פרוי, א יונגע, פונקט ווי איך,
צום הארץ איר קינד געטוליעט אזוי נאָענט,
ווען פון די פיס האָט מען בא דעם געשלעפט די שייך.

ווען ס'האַט א זאָקן שטיל געפרעגט: ווו וועט מען פירן?
ווען ס'האַט אהיים געבעטן זיך א קינד.
עס וויל ניט גיין איצט אזוי ווייט שפאצירן,
די פיסלעך ברעכן, שלאָפן ס'וויל אצינד.

נאָר ס'זועט קיין טיר פאר דעם ניט זיין שוין אָפן,
און ס'זועט קיין שפילעכלעך ניט האלטן מער זיין האנט.
און אף א בעטל וועט עס מער ניט שלאָפן,
די מאמע וועט ניט קוטען, ווען ס'איז קאלט.

ס'האט שפעטער בלוט און זאמד פארשטאָפט דאָס מויל, די
אויגן...

פאשיסטן שיסן, שיסן ניט גערוט.
דערנאָך האָט זיך די ערד אין יענעם יאר געהויבן,
דורכגעווייקט אף דורך און דורך מיט בלוט.

כ'בין באם טאָבאָל געווען אין יענע שאַען.
כ'האָב פון דער ווייט דעם אומגליק ניט דערפילט.
ווי מיינע אויגן, איז איצט שוואַרץ מיין טרויער,
און ס'ווילט זיך אָפטמאָל וויינען אינדערשטיל.

ווען ס'ווערט מיר שווער — ווערט דעמלט ענג אין צימער,
און טרוימען מיינע פירן מיך אוועק...
ס'איז איבער זיי געווען דער זעלבער הימל,
געשפרייט האָט זיך פאר זיי דער זעלבער וועג.

דער זעלבער וועג, די זעלבע זאמדין ווייסע,
די זעלבע גרינע ביימער בא דעם שליאך.
עס קאָן א האַרץ פון ווייטעק זיך צערניסן,
און ליידן קאָן א מענטשלעך האַרץ א סאך.

ווער קאן וויסן

ווי וואָלט איך מיט דיר זיך איצט באגעגנט,
ווען געווען דו וואָלסט מיט יאָרן רייך?
ווען אין פייער פון מילכאָמע-וועגן
וואָלט דיין טויט דיך ניט דעריאָגט אין טיך?

דו וואָלט מיר אנטקעגן אָנגעקומען
אף א מאַסקווער גאס צי אין א סקווער.
כ'וואָלט א רעגע בלייבן שטיין א שטומע,
זיך קיין ריר ניט געבן און קיין קער.

וואָלסטו צוגעגאנגען צו מיר נאָענט,
וואָלט איך דיר די האנט מיינע דערלאנגט,
און איך וואָלט דערנאָך דעם גאנצן אָוונט
ניט געפרעגט, צי ס'טוט אמאָל דיר באַנק,

ניט געזאָגט, צי כ'האָב צו דיר א טיינע, —
כ'וואָלט געגאנגען שווייגנדיק, פארקלערט.
איך וואָלט ניט געלייענט דיר לידער מיינע,
דיינע לידער וואָלט איך נאָר געהערט.

און די גאנצע צייט וואָלט פאר די אויגן
זיך געשפרייט א לאנגער, גרינער שליאַך,
ווי וואָלינער ווערבעס אָנגעבויגן
שטייען בא דער ליבע אף דער וואַך.

ווי מיט קווייטן זינען פול די וועגן,
ווי באזוימט איז מיט קאמיש דער טיך...

ווער קען וויסן, ווי כ'וואַלט דיך באגעגנט,
ווען געווען דו וואַלסט מיט יאָרן ריך?

שוין לאנג

איך רוק שוין לאנג ניט צו צום בעט קיין קינדערש וויגל,
כ'זאל, דרעמלענדיק, באנאכט, עס קענען וויגן גרינג.
פארוואס זשע קומט צו מיר פון יענער ווייט א ניגן,
פארקוקט אין אויגן אָפענע און בעט מיך: זינג.

וואָס דארף מײן מידע האנט דעם זינד פון ווייכער לאָזע?
נאָר כ'שטרעק זי אויס אומזיסט און אינדערפינצטער כ'שאר.
מיט מיינע קליינע קינדער כ'וואָלט אפסני געמאָלט,
אפסני אף ערשטע שארפע ציינדעלעך געווארט.

אהיים, ווי דעמלט, וואָלט איך וועלן שטענדיק אַיילן
און בלייבן שטיין פארסאָפעט, גליקלעך בא דער שוועל.
ווי דעמלט, אויך אצינד, זאָל בלייבן מיר איין וויילע
און כ'זאל באגלייך מיט זיי אריין אין זייער וועלט.

און לאכן, קושנדיק, די קינדערס טריבע אויגן,
צעווייען זייער גרינג דעם קינדערשן פארדראָס.
און וויסן כ'זאל, אז וואָס איך זאָג — וועט מען מיר גלויבן,
ניט צווייפלען און ניט פרעגן מיך פארווען, פארוואָס?

אין גאָרטן וועט די פילקע מאָרגן זיך געפינען,
די האנט וועט בא דער ליאלקע אויסוואקסן אפסני.
ס'איז אונדזער יעל אוועק צוריק אין וואלד אין גרינעם,
אפילע בימער זיינען זייער היים געטריי.

ווען ס'טרעפט איצט — כ'קוק מיט שרעק די קינדער אין די אויגן
(אין זייער אומררוועלט מע לאָזט מיך ניט אריין),
ווי קינדווייז האָבן זיי געגלויבט מיר — כ'דארף זיי גלויבן,
אז אלץ איז זייער גוט און ס'וועט נאָך בעסער זיין.

מענטשן מיינען

מענטשן מיינען, אז איך בין א גליקלעכע,
און אף גליק פרוו מעקאנע ניט זיין.
טרוימען טייערע, ניט קיין פארווירקלעכטע,
וויפל בריקן איר ברעכט בא מיר איין!

ערגעץ נעמען די כוואליעס פאריאגן איך,
בלייבט א קרייז אפן זילבערנעם פלאך.
נאָר פאר קיינעם איך וויל ניט פארקלאָגן זיך,
בלויז איך שלאָף ניט א נאכט נאָך א נאכט.

און דאָס לעבן מיינס — זעלטן ווען ס'פעסטעט מיך.
וואָס זשע דען, כ'בין א ציטעריק קינד?
ווען איך לייד, ווען איך ווייטעק, ווען כ'בייזער זיך —
סייווי קען איך ניט קלאָגן זיך ווילד.

מיינע אויגן, איך מייך, זיינען שולדיק גאָר,
וואָס ווהיין נאָר איך קום, ווו איך שטיי,
אז א גליקלעכע בין איך — מע זעט עס קלאָר,
און מע מיינט, — ניין, איך ווייס פון קיין וויי.

און ביכלאל איז מיט מיר, ווי מיט אלעמען —
איך פארכלינע זיך אָפטמאָל פון צאר.
נאָר ווי גליקע טראַפנס מעטאלענע,
מיינע ליידן כ'פארצוים און פארשפאר.

זעט מען זיי אין די אויגן ניט פלאטערן,
אין מיין הארץ בלויז עס פירט זייער גאנג.
כ'ווייס — דאָס לעבן דארף פרייען און מאטערן,
ווי אן עכטער, א גרויסער געזאנג.

און איך קען נאָך ביז היינט ניט פאראנקערן
דאָס געגארטע מיט אייזערנע שטריק.
איך בין פאַשעט און פראָסט ניט קיין פלאפלערן...
ווי געפינט מען די מאָס פונעם גליק?

יאם

יאם, האָסט מיר אומרו געבראכט אף א הויכער און אייליקער כוואליע, און פארשיידנקאָליריקע שטיינדלעך, און דעם טאם פון געזאלצענעם ווינט. און איך שטיי לעבן דיר א פארליבטע, אזוי ווי א קאלע, און איך שטיי לעבן דיר א פארגאפטע, אזוי ווי א פיצעלע קינד.

און עס טרינקען די אויגן די זשעדנע דינע אומענדלעכע בלויען. און מיר דאכט זיך, עס זיינען ניט שווארץ מיינע אויגן, נאָר בלוי, ווייל יעדער קאָליר, וועלכער האָט נאָר אן אַנדייט פון טרויער, מיר דאכט זיך, ער קען לעבן דיר ניט פארבלייבן אזוי.

כ'שטרעק אויס מיינע הענט, און עס לויפן מיר כוואליעס אנטקעגן. און דער שוים איז אף זיי, ווי א דינער און איידעלער האפט. איך וואָלט וועלן זיי נעמען און טראָגן אף שטויביקע וועגן, ווען כ'האָב אין די הענט אן אומענטשלעכע, מעכטיקע קראפט.

כ'וואָלט דעמלט די כוואליעס צו סאָסנעס צו הויכע און יעלן אין וועלדער געדיכטע צו זיך הינטער קיעוו געבראכט. ווען ס'וויגן זיך ביימער אף דינע געזאלצענע וועלן, זיי זיינען שוין פאָשעטע פליטן און קענען ניט זען מער דיין פראכט.

יאם, איך וועל נעמען דעם אומרו, וואָס האָסט מיר געבראכט אף דיין כוואליע.

און פארשיידנקאָליריקע שטיינדלעך, און דעם טאם פון געזאלצענעם ווינט. יאם, איך שטיי לעבן דיר א פארליבטע, אזוי ווי א קאלע, יאם, איך שטיי לעבן דיר א פארגאפטע, אזוי ווי א פיצעלע קינד.

וואָס וואָלט זײַן?

וואָס וואָלט זײַן מיט מיר, ווען ס'וואָלט, ווי בא די פויגלען,
אויך בא אונדז געזונגען נאָר אן „ער“?
שולדיק כ'וואָלט געקוקט דעם טאָג אין העלע אויגן,
שולדיק כ'וואָלט געגאנגען אף דער ערד.

און מיט וואָס וואָלט איך באדאנקט די בונטע פליינען,
פרילינג-צײַט די ביימער פארן צווייט?
וויאזוי וואָלט איך געוויגט די קינדער מינע, —
ס'דארף א קינד, ווי מוטער-מילך, די ליד.

וויאזוי וואָלט איך באצאָלט מיין כויוו די וועבער
פאר די שיינע קווייטן אף מיין קלייד?
וויאזוי וואָלט איך געשמעסט מיטן לעבן
וועגן אומרו, וועגן גליק און לייד?..

כ'ווייס אצינד גענוי: אזוי ווי מאמעס ווארטן,
קיינער קען ניט ווארטן אף דער ערד.
אף גאגארינען, ווי אף א זון געגארטן,
ווארטן זינגענדיק איז מיר געווען באשערט.

איך האָב ליב די הענט, וואָס לייגן ציגל נייע,
און די הענט, וואָס אקערן דאָס פעלד,
און איך בענטש די הענט, וואָס צויםען טיכען פרייע, —
כ'האָב דיך ליב, מיין שיינע גרויסע וועלט!

וואָס וואָלט זײַן מיט מיר, ווען ס'וואָלט, ווי בא די פויגלען,
אויך בא אונדז געזונגען נאָר אן „ער“?
סײַווי כ'וואָלט די ערשטע זינגען אָנגעהויבן,
און געזונגען — ניט געשוויגן מער!

איך בין זיך מוידע

איך בין זיך מוידע: ס'איז ניט גרינג מיר אלץ געוואָרן.
ס'איז שווער א באַרג־אַרוף, א באַרג־אַראָפּ איז שווער.
געמיינט גאָר, בעסער אלץ זיך אויסלערנען מיט יאָרן,
און עפעס האָט באַקומען זיך באַ מיר פאַרקערט.

און ווען אין קאַלטן דרויסן שנייען נעמען שיטן,
פון ווייכן וואָל א שאל אלץ אָפטער מיך באַצירט.
געמיינט, פון מיינע זומערס וואַרעמקייט פאַרהיטן,
נאָר עפעס האָט קאַפּויר באַקומען זיך באַ מיר.

און זומער־צייט מיך צייט אין טונקעלע אלייען,
וון זונען־העזלעך פירן זייער גרינע שפּיל.
געמיינט, עס וועלן קילן מיך פון האָר די שנייען,
נאָר שוואַרצע האָר מיינע מיך האָבן מער געקילט.

און מיינע לידער גיבן זיך מיר אָפט ניט אונטער,
ס'איז שווער א באַרג־אַרוף, א באַרג־אַראָפּ איז שווער.
נאָר ס'איז דער הימל בלוי, די ערד — אין קוויטן בונטע,
די ערד איז יונג — און ס'וועט ניט זיין פאַרקערט.

לידער מיינע, לידער

לידער מיינע, לידער, אויב מע וועט איך פרעגן:
— זאָגט אונדז, וווּ איז אייער סאמע ערשטע שוועל?
כ'ווייס, איר וועט אָן ספייקעס ענטפערן די רעגע:
— ניט באם שרייבטיש האָבן מיר דערזען די וועלט.

מיינע לידער קומען מיר אליין אנטקעגן,
און אן אנדער ליד — זי גייט מיר נאָך פוסטריט.
א באטריבטע פרוי אין גאס אמאָל כ'באגעגן,
בעט זי מיך אָן ווערטער: נעם מיך אין דיין ליד.

נאָר ניט שטענדיק ווייס איך פון איר וויי די סיבע,
אין מיין ליד דעריבער אומעטיק זי בלייבט.
ס'קומט אמאָל אנטקעגן מיר א פרעמדע ליבע
און זי בעט: פארשטיי מיך, און דערנאָך — באשרייב.

ווייס איך אויך ניט שטענדיק, צי אין לידער מיינע
איז די ליבע, ווי זי דארף זיין — ציכטיק, קלאָר.
עפשער, זאָג איך, ליבע, האַסטו צו מיר טיינעס?
נאָר עס שווייגט די ליבע, ענטפערט ניט קיין וואָרט.

און עס טרעפט מיט מיר אין טיפע נעכט אין שפעטע —
קומען לידער, וועקן אוף מיך פונעם שלאָף.
פון וויעטנאם א מאמע הייבט מיך אָן צו בעטן:
— מערדער פון מיין פאָלק אין לידער דינע שטראָף!

כ'ווייס, מיין ווייטע שוועסטער, אז דיין ווילדער טאליען
וואָלט מיך אויך געהארגעט, וואָלט מיך אויך געשטיקט.
קומען שטרענגע ווערטער, פאָדערן און אַינלן,
און מיין נאכט ווערט שלאָפלאָז, און ס'ווערט שטאר מיין בליק.

ס'ווארגט מיך אָפט א רויך א שווארצער און א וויסטער,
ערגעץ פון אַסווענצים צייט ער זיך אהער.
אין ניו־יאָרק עס שווערן הינט ראַקוועלס פאשיסטן
קעגן ייִדן, נעגרען שארפן דאָס געווער.

מינע לידער קומען שטענדיק מיר אנטקעגן,
עפן איך דאָס הארץ מינס יעדער נייער ליד.
ס'דארף אמאָל מיין ליד, כ'זאָל גיין אונטער א רעגן,
און אמאָל אין וואלד — ווו ס'שיט א שניי און שיט.

אויב עס דארף מיין ליד, כ'זאָל קלעטערן אף גאַרנס,
מידערהייט אפילע כ'וועל ניט זאָגן — ניין.
אויב מיין ליד וועט זאָגן: ס'בליט אין פעלדער קאַרן,
כ'וויל אין פעלד... מיין ליד ניט לאָזן כ'וועל אליין.

וועלן מינע לידער אויך מיך ניט פארלאָזן,
שטענדיק אין מיין הארץ זיך בעט א שטיל געזאנג.
ס'בעטן אָפט מיך מענטשן, שליאכן ווייטע, גראָזן,
ס'בעט בא מיר א ליד אין סאָד א פוסטע באנק...

לידער, כ'וועל איך זינגען, ביז דאָס הארץ וועט זינגען,
אייער שוועל ניט זיין זאָל קיינמאָל בא מיין טיש.
זאָל זי זיין א שטעגל, ווו די שמידלעך קלינגען,
ווו א קוועלכל ריזלט יאָמטעוודיק און פריש.

אונטערוואסערשיף... אונטערוואסערשיף...

אונטערוואסערשיף... אונטערוואסערשיף...
ס'איז דאָס וואסער שווער. ס'איז דאָס וואסער טיף.

ווי דער טויט אליין איז דאָס וואסער קאלט,
ריפן יאמישע, ווי א בייזער וואלד,

כײַעס יאמישע, ווי אין דזשונגל ווילד.
וואָס האָב איך געמיינט, אז דער יאם איז מילד?

וואָס האָב איך געמיינט, אז דער יאם איז בלוי?
יעדער טראָפן יאם, ווי א טראָפן טוי.

און דער יאם איז גאַר שוואַרץ, ווי ערדן־טיף.
אונטערוואסערשיף... אונטערוואסערשיף...

ווען טכיעס־האמייסים וואָלט אופשטיין מיין מאמע,
 נאָר אופשטיין אָן גליקן ווייטעק אין ברוסט,
 איך וואָלט זי ערשט איצט אף אן עמעס פארשטאנען,
 ווייל כ'ווייס איצט, וואָס פריער איך האָב ניט געווסט.

ניט איילן כ'וואָלט שטענדיק צעשטרייט און פארטראָגן.
 דעם שמועס מיר וואָלטן זיך רויק געוועבט.
 — דו ווילסט מיר דערציילן, — כ'וואָלט איצטער איר זאָגן. —
 ווי ביטער עס האָט זיך דיר קינדווייז געלעבט?

געדולדיק, צום וויפלטן מאָל כ'וואָלט איצט הערן
 די זעלבע געשיכטעס — אן אָס בא אן אָס.
 א פעטער א קלוגער געווען בא איר, בערע,
 דעריבער איז גרעסער אף אים דער פארדראָס.

די באַבע... איך טראָג נאָך דער באַבען דעם נאָמען.
 כ'ווייס מער וועגן איר, ווי ס'איז עפשער געווען.
 די מאמע וואָלט איצט מיר ניט קאָכן, ניט ראמען,
 פון פרי און ביז שפעט זיך ניט דרייען די הענט.

איר צוקלייבן ברילן כ'וואָלט גיין צו א רויפע,
 דערנאָך פון אפטייק איר די ברילן געבראכט.
 אין ערגעץ וואָלט איך שוין ניט וועלן אנטלויפן —
 זאָל סקריפען דער דיל אין איר שלאָפלאָזער נאכט.

פארמעקן אן אָס איז ניט שווער ביסן שרייבן.
 אין לעבן פארמעקן מע קען ניט קיין טריט.
 און אלץ, ווי געווען, אָט אזוי וועט שוין בלייבן.
 און טכיעס־האמייסים איז בלויז אין א ליד.

* * *

ווען איך טו אָן א שיינע קלייד א נייע,
ווען ס'ברענט אין צימער העל עלעקטריש פייער,
ווען ס'קומט צו מיר מיין גליקלעך־גוטע שאַ,
טוט שטארקער באנק נאָך, וואָס מיין מאמע איז ניטאָ.

ווען ס'קומען גוטעפריינט צו אונדז צוגאסט,
אין שמועס ערנסטן טוט עמעץ קלוג א שפאס,
און ס'קומט צו מיר מיין גליקלעך־גוטע שאַ,
טוט שטארקער באנק נאָך, וואָס מיין מאמע איז ניטאָ.

און ווען א קינד ווערט ניט געזונט אמאָל,
ווען עפעס שווערלעך ווערט מיין לעבנס־אַל
און ס'קומט צו מיר אן אומרוקע שאַ,
טוט שטארקער באנק נאָך, וואָס מיין מאמע איז ניטאָ.

מיט פרויזשע נעמען מע רופט הוראגאנען

מיט פרויזשע נעמען מע רופט הוראגאנען,
דעם בייזן, דעם ביטערן פלאג.
איך ווייס ניט פארוואס, איך פארשטיי ניט, פונוואנען
דעם צאָרן עס קומט אזא גאָב?

וואָס קען דען זיין שענער פון פרויזשע נעמען
און ליבער פון זיי וואָס קען זיין?
מיר קלינגט ווי א הימן דער נאָמען יעלענע,
מאריע — א סימבאָל פון זיין.

כ'קען אויסזינגען — כאנע, און מורמלען כ'קען — עסטער,
אז קלינגען עס זאָל, ווי א ליד...
האָט עפשער א ברודער אמאָל נאָך זיין שוועסטער
פארבענקט זיך אין יאמישער מיט

און האָט מיט איר נאָמען געלינדערט זיין ווייטעק,
און האָט מיט איר נאָמען געזיגט,
ווען כוואליעס, ווי בארגיקע רוקנס פארשנייטע,
זיין שיף האָבן גרויזאם צעוויגט,

און ס'האָבן די ווינטן, ווי פייער־קאנאָנען,
צעבויטעט דעם יאם און צעשוימט...
און עפשער גאָר איז יענער פרויזשער נאָמען
פון כאָלעם געווען, פון א טרוים?

און ער האָט דעם נאָמען, אזוי ווי א טפילע,
פארכושט ווידערהאַלט, ווידערהאַלט...
ביזוואנען דער שטורעם געוואָרן איז שטילער,
קיין שלעכטס מער שוין טאָן ניט געוואָלט.

און טאקע פון יענע פארגאנגענע צייטן,
ווען ווינטן צעהוליען זיך ווילד,
עס פליסטערן יאם־לייט, ווי יענער, דער ווייטער,
א נאָמען א פרויזשן מילד.

און איך — יענע פרויען כ'בין זייער מעקאנע,
און כ'קען מיט זיך גאַרנישט ניט טאָן.
מיט פרויזשע נעמען מע רופט הוראגאנען,
נאָר איך — איך בין אויסערן קאָן.

מיין נאָמען איז דאָרע — כ'וויל פאָשעט דערמאנען,
אין פרויזשער קינע פארטאָן.

אינהאלט

ווען הייבט זיך אָן א לידי

9	ווען הייבט זיך אָן א לידי
11	פון זינט כ'געדענק זיך
12	די וועלט איז שיין אזוי
13	אויב איר ווילט, איך קען אייך שווערן
15	ווען ס'וואַלט מיין גליק
17	איך ווייס ניט, ווו ער וואכט
19	איך לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם
20	א זינדיקער כאַלעם
21	איך לעב, און איך טרוים
23	מיך רירן שטענדיק
24	ס'האַט אין מיין כאַלעם היינט געלאכט א גלעקל
25	איך האָב שוין אף צוריקוועגס א בילעט
27	ענלעך
29	קאַנען דען ווינטן ניט ווייען
31	פארפראַרענע דניעפרישע כוואליעס
32	מענטשן מיינע
33	אין א ווייניקער נאכט
35	א זילבערנער אייז און א גאַלדענער שניי
36	באם דענקמאַל אין בערלין
39	א גאנצע נאכט איך הער, ווי ס'לויפן צוגן
40	איך פיל זיך אַפּטמאַל
41	עס האָט מיך אַפּגעזוכט א ווינט אין פעלד
42	אפן זיבעטן הימל
44	ס'איז אייביק די מאטעריע
46	די פרייז
48	איך קום צו די פריינט
50	צוליב דעם קישעף-לייטער

סימאָנים פון גליק

53	סימאָנים פון גליק
54	כ'האָב היינט אין גאס
55	כ'דארף קיין גליק קיין פרעמדס ניט האָבן
57	בריוו
58	מיין אייניקל טיינעט אלץ אָפּטער
59	איך גלייב אין מענטשן-גליק
60	א פרוי ניט קיין יונגע
61	אָפּטמאָל הער איך
63	עס ווערן מיד
64	שניי
65	זאָלן פּלוצן גיך אעראָפּלאַנען
66	עס טרעפט
67	דורך בריוו
68	אף די קני א פלאנשעט
70	בענקלעך-וואַגאַנען
72	אין וועג
74	מיט יעדן יאָר
76	אן אויסשטעלונג אין באַלאַניע
80	כ'צייל אין הימל שטערן
81	פון ווייטע און נאָענטע צייטן
84	פאר אלץ, וואָס יונגערהייט איך האָב געציטערט
85	פאראן זינען ערגעץ נאָך סקווערן
86	ווי יונגערהייט
88	א, איך פארשטיי דיין מיין
89	דו לייענסט אָפּט
90	אלציינע בלעטער און אלציינע שטאמען
91	אפסני... פון אָנהייב...
94	בלויע ווינטן
96	איך וואַלט... איך וואַלט...

הינטער וואַלדישע טויערן

99	הינטערן וואַלדישן טויער
101	א רעגן
103	סאָף זומער
104	אין וואַלד
106	ניטאָ קיין אירפען שוין
107	אָנהייב זומער
108	איך ווייס, ס'זינען אלט שוין די ביימער

109	כ'וויל, ס'זאל מיר סטייען שיין
110	שטיינער
112	איך בין געקומען אין וואלד
113	עמעס
114	ס'האט אויסגעוועבט פאר מיר
116	דער יאם איז שיין אזוי
117	וויזט אויס, ס'איז דא אמאל געווען א סאך
119	ווייט אין יאם
120	איך האב דא אלץ
121	כ'געדענק
122	א בלעטל
123	מיין קעלנערל
124	ס'וועט קומען א טאג
126	קאקטעבעלער שטיינדלעך
128	דאס לעבן לערנט מיך
129	מיין צירונג
131	דו מיינסט, ס'האט געשלעפט זיך מיין שלאָפלאָזע נאכט
132	קומט צו מיין פענצטער א בלויערל
133	עס זיינען די גרעסטע פראנטן
134	בערעזעס
135	א יעל אין אירפען
136	ביימער שטייען אין א גרינעם שאַטן...
137	ווען עס נעמען זשעוורען

פ א ר ק ר י צ ט א פ ש ט י י ן

141	נעמען, פארקריצטע אף שטיין
144	אלע מאָל, ווען עס בעט זיך מיין ליד, אף פאפיר
145	כ'זע, מיט געבעט און מיט אומעט
146	כ'בין אָפטמאָל מעקאנע מיין אייגענער ליד
147	שטענדיק
149	„בעסט בא מיר היינט נייע לידער...“
150	א בילד
151	א, וויפל איז פאראן אין הימל שטערן
153	טשערניגאָוו
155	„אוי, טרעט מיר ניט אָפּ אייער אָרט אין טראַמוויי...“
156	„ווען ס'קומען אפילע די טייערסטע געסט...“
157	„אן דיר בין איך גארניט — מיט דיר בין איך אלץ...“
158	עס לעבן אייביק
159	א נייער אויטאָבוס
161	„כ'וואָלט עפּשער ניט געשריבן דיר די ליד...“

- 162 "יאווארן עלנטע שטייען..."
- 163 דער זעלבער וועג
- 165 ווער קאן וויסן
- 167 שוין לאנג
- 168 מענטשן מיינען
- 170 יאם
- 171 וואָס וואָלט זיין?
- 172 איך בין זיך מוידע
- 173 לידער מיינע, לידער
- 175 אונטערוואסערשיף... אונטערוואסערשיף...
- 176 "ווען טכיעס־האמייסים וואָלט אופשטיין מיין מאמע..."
- 177 "ווען איך טו אן א שיינע קלייד א נייע..."
- 178 מיט פרויישע נעמען מע רופט הוראגאנען

Хайкина Дора
(*Дебора Гири — Калмановна*)

ПО ВСЕМ МОИМ ДОРОГАМ

(*на еврейском языке*)

М., «Советский писатель», 1975, 184 стр.
План выпуска 1975 г. № 305. Художник
В. И. Левинсон. Редактор *А. Ю. Гонтарь*.
Худож. редактор *Е. Ф. Капустин*. Техн.
редактор *И. М. Минская*. Корректор
А. Б. Стрельник. Сдано в набор 28/III
1975 г. Подписано к печати 22/VII 1975 г.
Бумага 70×108/23 № 1. Печ. л. 5³/₄ (8,05).
Уч.-изд. л. 4,69. Тираж 1400 экз. Заказ
№ 2354. Цена 50 коп. Издательство «Со-
ветский писатель». Москва Г-69, ул. Во-
ровского, 11. Ордена Трудового Красного
Знамени Московская типография № 7
«Искра революции» Союзполиграфпрома
при Государственном комитете Совета Ми-
нистров СССР по делам издательств, по-
лиграфии и книжной торговли. Москва,
Г-19, пер. Аксакова, 13.

